

1956

**SLOVENSKI  
ČEBELAR**

5-6

### VSEBINA

Av gust Bukovec: O nesodobnih in sodobnih panjih (Nadaljevanje in konec) . . . . .	97
Vlado Rojec: Čebele in geometrija . . . . .	102
Dr. Leon Kocjan: Iz razgovorov s strokovnjakom za boleznj matie (Nadaljevanje in konec)	108
Franc Robida: »Balkanska« čebela . . . . .	115
Edi Senegačnik: Gradilni satnik in njegov pomen . . . . .	115
Maks Rožman: O dražilnem pitanju . . . . .	120
F. R.: Čebelarska opravila pred glavno pašo . . . . .	122
Jože Klemenčič: Usodno obvestilo . . . . .	124
Rožnodolski: Roj v kopalnici . . . . .	126
Pašetov Janez: Mleček nesmrtnosti (Parodija)	131

### OPAZOVANICE

Poročilo za marec in april . . . . .	132
--------------------------------------	-----

### MALI KRUIEK

Mrežica nad luknjo v bradi pri AŽ-panjih. Razne novosti pri AŽ-panjih. Kakovost voska. Nikar ne prikrivajte čebeljih boleznj! Slamnati obod namesto vreče pri kuhi voska. Satniki iz lipovega lesa. Trotovina. O medenju maline. Zgodnja košnja — dvorezen nož. Pomen čebel za sadjarstvo. Čebele pri nabiranju obnožine tudi pogrešijo. Mah za blazine. Utiranje žice v satnice z elektriko. Panji, ki se odpirajo na levo stran. Kadar napeljavaš žico v satnike . . . . .	134
--	-----

### NAŠA ORGANIZACIJA

Poročilo o V. občnem zboru ZCDS . . . . .	138
Delovanje upravnega odbora ZCDS . . . . .	140
Dopisi: Čebelarsko društvo v Murski Soboti. O delu čebelarskega društva v Ljutomeru. Iz Dobove. Zahvala . . . . .	142

List izhaja v začetku vsakega drugega mesca. Izdaja ga »Zveza čebelarskih društev« v Ljubljani, Miklošičeva cesta 28. Tiska ga Triglavska tiskarna v Ljubljani, ureja pa uredniški odbor. Odgovorni urednik: Vlado Rojec. Letna naročnina za člane 400 din, za nečlane in inozemstvo 500 din. Posamezna dvojna številka stane 90 din. Številka čekovnega računa pri Narodni banki v Ljubljani: 60-KB-1-Z-1077



## O NESODOBNIH IN SODOBNIH PANJIH

AVGUST BUKOVEC

(Nadaljevanje in konec)

Slovenci čebelarijo v čebelnjakih že, odkar so se naselili v sedanji domovini. Ni izključeno, da so bili kranjiči in čebelnjaki v rabi že pri narodih, ki so bivali po naših krajih še pred nami. Rimski pisatelj Strabo opisuje panj, ki se v ničemer ne razlikuje od kranjiča. Glede čebelnjakov pa ne izključujem možnosti, da so se v Evropi prvenstveno pojavili ravno na našem ozemlju. Nikjer drugod se kmečki čebelnjak ni razvil do take popolnosti in mikavne vnanjosti kakor pri nas.

Utegnil bi kdo vprašati, zakaj Slovenci čebelarijo v čebelnjakih, ko skoraj povsod na svetu postavljajo panje posamič na planem. Za odgovor ne bi bil v zadregi. Ali si morete misliti kranjiče razpostavljene pod milim nebom? Že sama oblika tega panja je čebelarja prisilila, da je združil panje pod skupno streho. Še bolj pa so na to vplivale padavine, ki jih je pri nas neprimerno več kakor v vzhodnih republikah. Izvzemši na vzhodu Štajerske in v Beli krajini znašajo povsod drugod v Sloveniji letno 1200—2500 mm, v alpskem svetu, na

primer v Bohinjskem kotu in v severni Goriški pa celo nad 2500 mm. Naše zime so običajno dolgotrajne in mrzle.

V vzhodnih republikah naše domovine so glede padavin precej drugače obdarjeni. V slavonskem medrečju, v Vojvodini in v pretežnem delu Srbije znašajo komaj 600—800 mm na leto, v mnogih krajih Srbije pa celo samo 500—600 mm. Tam imajo tedaj trikrat manj padavin kakor v Sloveniji; zime so krajše, pomladi pa bolj zgodnje. To je važno za spomladanski razvoj družin. Pogoji za čebelarjenje na planem so iz navedenih razlogov v vzhodnih republikah Jugoslavije ugodni.

V krajih, kjer so v starih časih čebelarili v koših, je čebelnjak nepoznan. Zato je tam lahko uvesti čebelarjenje na planem.

Kako zelo lahko vpliva podnebje na običaje kakega naroda, so najzgovornejši dokaz naši kozolci. Drugi narodi jih ne poznajo. Povsod po svetu suše žito kar na njivi, kjer postavijo snope v kopice. V Sloveniji bi se žito na njivi le redkokdaj posušilo, ker je preveč dežja. Zato se je pri nas rodil kozolec. In naš človek nikamor ne gre, ne da bi vzel s sabo dežnik . . .

Treba se je nekoliko pomeniti o dobrih in slabih lastnostih čebelnjaka. Ta je primeren izključno za manjše čebelarstvo do 60 panjev. Da bi kdo pri nas, čebelaril v čebelnjakih s 1000 ali 2000 panji, si ne morem misliti.

Prednosti čebelarjenja v čebelnjakih niso majhne. Panji niso izpostavljeni moči in žegi, mnogo manj pa tudi mrazu. V čebelnjakih lahko opravljamo čebele kadarkoli. Glede tega smo popolnoma neodvisni od vremena. Mali čebelar celo toči lahko v čebelnjaku in ima tam spravljeno vse, kar potrebuje za svoj »veleobrat«. Zazimovanje panjev je preprosto. Prezimujoče čebele porabijo čez zimo precej manj medu.

So pa še druge ugodnosti, ki jih nudi čebelnjak. V njem so panji bolj varni pred tatovi in stikljivci. Kdor čebelari v bližini ajde, bo v čebelnjaku laže preprečil ropanje kakor pri panjih na planem. Kdor še ni čebelaril v »amerikancih«, si niti predstavljati ne more, kakšen vrag je z njimi v ajdovi paši. V popoldanskih urah in tudi sicer, kadar ajda slabo medí, obletavajo posamič stoječe panje oblaki čebel, ki silijo od vseh strani pri vsaki režici vanje.

Prednost čebelnjaka je tudi v tem, da zavzame malo prostora, kar je važno posebno tam, kjer je svet razkosan in zdrobljen na male parcele.

In slabe strani čebelnjaka? Nobena reč na svetu ni popolna, zato ima tudi čebelnjak svoje napake. Predvsem stane mnogo, kar zelo obremenjuje malo čebelarstvo. Toda gradbene stroške poplačajo z leti panji sami, ker je njihova življenjska doba pod streho neprimerno daljša kakor pri panjih, ki so na planem izpostavljeni vsem vremenskim nepravilnostim. Nevarnost požara in škoda, ki jo povzroči ogenj, je v čebelnjaku mnogo večja.

Trdijo nadalje, da se bolezni v čebelnjakih hitreje razpasejo, ker so panji na kupu in lahko mnogo več čebel zaide v tuje panje kakor pri »amerikancih«. To utegne biti res, res pa je tudi, da imajo Amerikanci navzlic čebelarjenju na planem nič koliko gnilobe in kuge čebelje zalege.

Razen tega trdijo, da se v čebelnjakih srečno spraši manj matic kakor v panjih na planem. Koliko je na tem resnice, ne vem, ker tega sam nisem mogel zasledovati, niti nisem našel o tem kakih zanesljivih podatkov.

Res je celo, da se v čebelnjakih rajši naselijo mravlje in miši. Toda zavoljo tega se ne bomo vznemirjali, ker jih lahko preženemo.

S tem sem menda obdelal vse dobre in slabe strani čebelarjenja v čebelnjakih. Sledi naj še pomenek o lastnostih čebelarjenja na planem. Naj navedem predvsem nekaj slabih strani.

Panje je mogoče opravljati le ob lepem vremenu. Pri zgodnjem spomladanskem pregledu se plodišče naglo ohladi. Čebelarji, posebno kmečki, čebele najraje opravljajo, kadar ni dela na polju, na primer kadar dežuje. Ravno takrat pa amerikancev ni mogoče pregledovati, kvečemu pod velikanskim dežnikom.

Če nimamo na zalogi medu v satju, je krmljenje čebel nerodnejše kakor pri panjih v čebelnjakih. Sicer pa ne vem, kakšne pitalnike imajo za pokladanje klaje od zgoraj.

V topli jeseni je generalni pregled in zazimovanje panjev zaradi nevarnosti ropanja zelo otežkočeno. Ko sem še imel »amerikance«, sem moral zjutraj vstati prav zgodaj, če sem hotel urediti kake tri panje. Potem sem moral nehati, ker so čebele od vseh strani pritiskale, tako da ni bilo več mogoče delati. Saj je takrat celo v čebelnjaku nemoteno delo nemogoče. Da bi pa kdo pri odprtih oknih delal, na to še misliti ni, ker bi bil čebelnjak kmalu poln čebel.

Ker so panji neprestano pod milim nebom, postanejo mnogo prej neporabni kakor panji v čebelnjaku. Treba jih je mnogokrat pleskati. Strehe rade puščajo.

Za čebelnjak na planem je treba mnogo prostora, saj morajo biti panji vsaj dva metra vsaksebi. To bi naši prevaževalci občutili posebno na zverženem in skalnatem ozemlju, ko je celo za skladanico težko najti ravnih tal. Čebelnjak na planem je treba pred živino in stiklijvci dobro zavarovati, bodisi z bodečo žico ali z živo mejo. Razpostavljeni panji so zelo privlačni za tatove in tiste ničvredneže, ki svojim tovarišem iz sovraštva ali iz kakega drugega vzroka panje prekucnejo.

Zimske izgube so na planem neprimerno večje kakor v čebelnjaku. Pred mrazom panjev ni mogoče tako zavarovati, da bi družine ne trpele. Panji pozimi hudo močijo, krajni sati plesnijo. Mrtvic je v njih neprimerno več. Ni čuda, panji so največkrat enostenski in to pove mnogo več. Kaj vse so v Ameriki poizkušali, da bi zimske izgube znižali. Nič ne pomaga! V severnih državah USA in v Kanadi so še vedno tako velike, da se jim bolj izplača jeseni vse panje podreti in spomladi naročiti roje iz južnih držav. S tem si prihranijo mnogo denarja, truda in sitnosti.

Pri čebelarjenju na planem je čebelnjak res nepotreben. Če ima čebelar svoj dom v neposredni bližini, že najde v njem kak kotiček, kjer lahko spravlja čebelarske pripomočke. Če pa stanuje bolj daleč od čebelnjaka, je neizogibno, da si za shranjevanje omenjenih predmetov postavi primerno barako.

Dobre strani čebelarjenja na planem so tele. Panj je lažje opravljati, pravijo, da od vseh strani. A to niti ni potrebno, ker jih moremo opravljati vselej samo z ene, z desne ali z leve.

Nevarnost požara je znižana na najmanjšo mero. Tudi nevarnost okuženja čebel je mnogo manjša, ker stoje panji po več metrov vsaksebi.

Še nekatere druge strani bi rad omenil. Z rajnkim urednikom Humekom sva delala poizkuse tudi s polsati v medišču AŽ-panja in celo z boksesi — malimi širokimi okvirčki, ki jih uporabljajo v Ameriki za pridobivanje medu v satju. Spoznala sva, da so bili ti poizkusi bolj igračkanje, ker se spričo naših revnih paš pridobivanje medu v satju ne izplača. Podolžni polsati pa so umestni predvsem pri ameriških panjih.

Da je tudi še kak drug panj razen amerikancev dober in »sodoben«, nam lahko povejo Švicarji, ki slovijo kot najnaprednejši čebelarji na svetu. Človek bi zato pričakoval, da čebelarijo v samih amerikancih. Toda v nemškem delu Švice čebelarijo že blizu 100 let

v svojem švicarskem panju, ki pa je po sestavu daleč od sodobnih, saj predstavlja izrazit tip starokopitnega sistema. V plodišču ima dvanajst 34,5 cm visokih in 27 cm širokih satov v prečni legi (topla stavba), v medišču pa 24 polsatov. Takih panjev je bilo leta 1951, v tem delu Švice 80 %.

Švicarji tega panja ne nameravajo opustiti, ker se jim obnese. To pa je odločilno.

S tem zaključujem to razpravo. Nisem se je lotil rad in težka mi je bila roka pri pisanju. Ves čas sem imel občutek, kakor da se borim z mlinom na veter. Dvomim, da bodo mlajši čebelarji razpravo sprejeli s tistim razumevanjem, ki jo zasluži. Ravno njim pa je v prvi vrsti namenjena.

Ob koncu življenja ne bi rad videl, da bi se iz ničevih razlogov začelo podirati, kar je pri našem čebelarstvu resnično razveseljivega in zdravega: enoten panj. Tisti, ki jim gre danes pravica do usmerjevanja našega čebelarstva, naj stokrat premislijo, preden začno spodkopavati to enotnost. Naj ne pozabijo, da se AŽ-panj ni uveljavil čez noč in kar od sebe, marveč da je bilo treba desetletja vztrajnega dela, ki ga je opravila prejšnja generacija, da mu je priborila veljavo, ki jo uživa pri nas, v zadnjih letih pa čedalje bolj tudi v nekaterih vzhodnih republikah. Posebno na Hrvaškem se je zelo razširil. Toda na žalost so ga tam nekateri čebelarji že tako spremenili, da je od prvotnega AŽ-panja prav malo ostalo. Tudi pri nas so razne »izboljšave in izpopolnitve« posegle nekoliko predaleč.

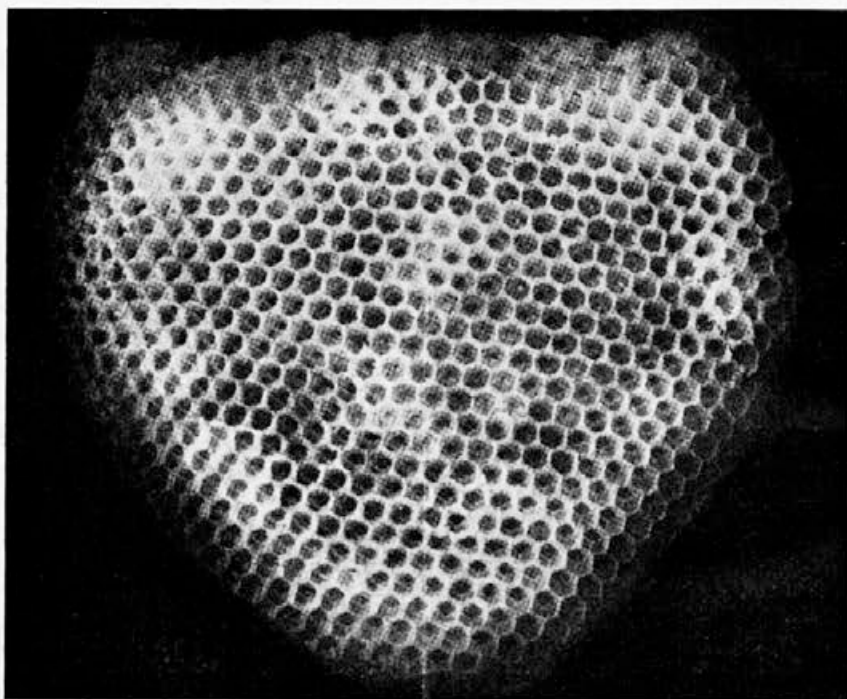
Pri nas panj ne predstavlja več nobenega vprašanja ali problema. Ta zadeva je že rešena za dolgo, dolgo let. Z vso silo pa trkajo na naša vrata drugi težki problemi, ki se jih je treba lotiti brez odlašanja, ali pa bo naše čebelarstvo vzel vrag. Velikanska nevarnost nam preti od čebeljih kužnih bolezní. Njihovo zatiranje bo zahtevalo od nas mnogo truda, nesebičnega dela in velikih denarnih žrtev. Isto velja za izboljšanje paše. Samo žeti hočemo, orjejo in sejejo pa naj za nas drugi. Tudi dokončna ureditev in razdelitev pasišč bo trd oreh ter velika preizkušnja za vrednost sedanjega čebelarskega rodu. Od vseh strani prihajajo tožbe, da ta rod ni tak, kakršen bi moral biti. Očitajo mu hudo sebičnost, da se odteguje delu za skupnost, da je preveč materialistično usmerjen in v strokovnem pogledu slabo podkovan.

Ali je zmogljivost nas vseh tolikšna, da bi mogli rešiti vse te probleme? Na to vprašanje naj odgovore čebelarji sami.

## ČEBELE IN GEOMETRIJA

VLADO ROJEC

Marsikdo bo osupnil nad tem naslovom. Le kaj imajo čebele opraviti z vedo, ki je zgrajena na abstrakcijah najčistejšega človeškega razuma? Toda prosim! Odprite panj in potegnite iz njega en sam sat! Vsaka njegova ploskev je sestavljena iz neštetihih pravilnih šesterokotnikov, ki so



Sl. 1. Deviški sat.

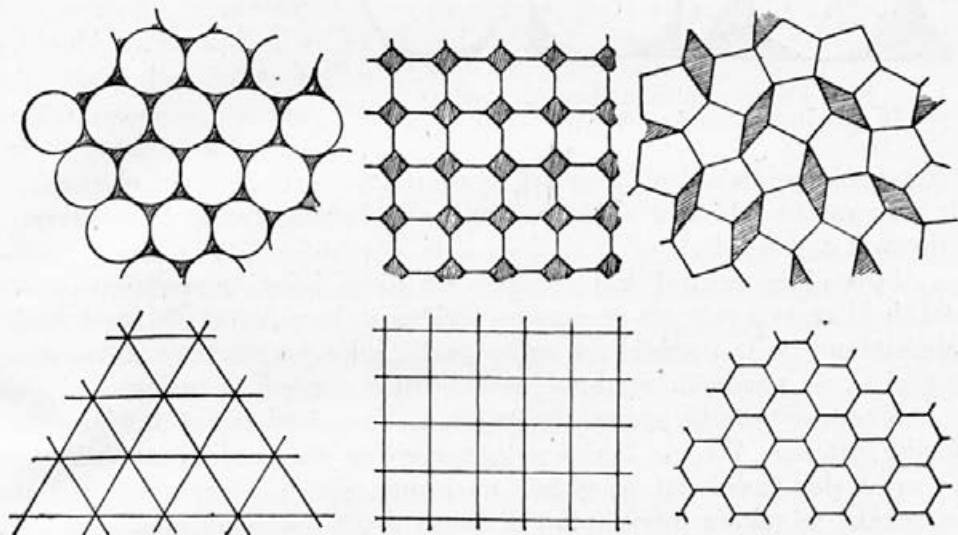
povezani med sabo v takó popolno mrežo, kot bi jo mogli dobiti samo s šestilom in ravnilom (sl. 1). Kar poizkusite narisati tak šesterokotniški vzorec s prosto roko! Boste videli, kako bedno se bo končal vaš poizkus. Kar se vam ne posreči pri belem dnevu, pa spravijo čebele skupaj malone v popolni temi. Ali nimajo več čuta za pravilnost oblik, več smisla za geometrijo kakor kdorkoli izmed nas?

Vsaka pravilnost vzbuja pozornost. Če jo kje opazimo, se nehote vprašamo po njenih vzrokih. Ti so lahko različni: zgolj estetični, zgolj praktični ali pa praktični in estetični obenem. Da so pravilnosti na satih



prijetne za človeško oko, bo vsakdo rad priznal, če pa bi vas hotel kdo prepričati, da so te pravilnosti nastale iz nekkih estetskih nagibov čebel, bi se mu najbrž odločno postavili po robu. To bi bilo prav tako nesmiselno, kakor če bi vam hotel kdo dokazati, da so pogonska kolesca v urah samo zaradi lepšega tako enakomerno nazobčana.

Že stari Pappus iz Aleksandrije (živel okrog leta 400 po n. š.) je občudoval satje, kako praktično je zgrajeno. Po njegovem mnenju so izbrale čebele celicam, ki sat sestavljajo, tako obliko, da so prostor čim boljše izrabile in pri tem potrošile čim manj voska. S šesterokotniškim

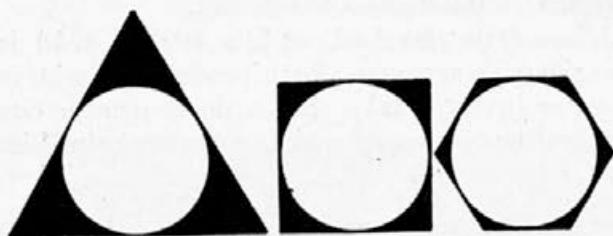


Sl. 2. Vzorci, sestavljeni iz različnih pravilnih likov

vzorcem sata naj bi našle najekonomičnejši način izkoriščanja prostora in gradbenega materiala.

Celice, ki sat sestavljajo, bi lahko bile tudi kake druge oblike, n. pr. valjaste, kot so v resnici pri čmrljih in mnogih samotarkah. Toda, če sestavimo valjaste celice v sat, vidimo, da nastanejo med njimi prazni prostori, ki bi jih bilo treba zaradi večje trdnosti zapolniti z voskom. To pa bi bilo razmetavanje in nepotrebno zapravljanje dragocenega gradiva. Isto opazimo pri peterostranih ali osmerostranih celicah (sl. 2). Brez vmesnih prostorov se dajo sestaviti v sat samo pravilne trostrane, četrtostrane in šesterostrane celice. Pri tem je stena vsake celice, ker je skupna dvema sosednjima oddelkoma, dvakrat izkoriščena. Prečni prerezi navedenih celic so enakostranični trikotnik, kvadrat in pravilni šesterokotnik. Če si mislimo vanje včrtane kroge, ki predstavljajo obrise

valjastih ličink (sl. 3), vidimo, da je prostor najbolje izkoriščen pri pravilnem šesterokotniku. Moremo pa tudi matematično dokazati, da ima med vsemi tremi liki, če so ploščinsko enaki, pravilni šesterokotnik najmanjši obseg. To se pravi, da imajo stranske stene celice z dnom v obliki



Sl. 3. Enakostranični trikotnik, kvadrat in pravilni šesterokotnik z včrtanimi krogi

pravilnega šesterokotnika najmanjšo površino in da porabijo čebele zategadelj za njih izdelavo najmanj voska.

Normalna oblika čebelje ali trotovske celice je potemtakem pravilna pokončna šesterostrana prizma. Toda dno pri tej prizmi ni ravno, temveč oblikovano iz treh rombov, ki se z enim svojim topim kotom stikajo in sestavljajo trostrani ogel (sl. 4).

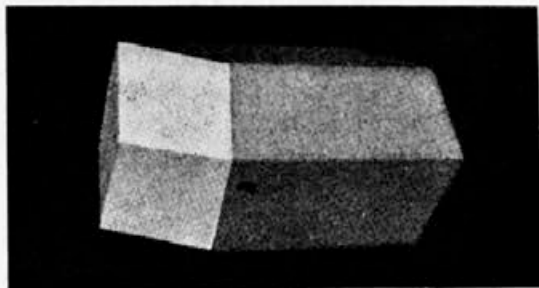
Pojasnimo najprej, kaj je romb. Če bi ga hoteli geometrično opredeliti, bi morali reči, da je enakostraničen poševnokoten četverokotnik. Marsikom bo ta opredelitev zadostovala, kdor pa z njo ni zadovoljen, naj si skuša predočiti rombove posebnosti iz naslednje razlage.

Kvadrat vsakdo pozna. To je lik, ki ima štiri prave kote in štiri enake stranice. V njem lahko potegnemo dve diagonali (prekrotnici), to se pravi dve ravni črti, ki vežeta nasprotni oglišči. Diagonali kvadrata sta enaki, se sekata pravokotno in druga drugo razpolavljata.

Mislimo si kvadrat s pregibnimi stranicami ob ogliščih! Če ga na dveh nasprotnih ogliščih stisnemo in s tem eno diagonalo skrajšamo, se istočasno poveča druga diagonala. Kota ob krajši diagonali postaneta topa, ob daljši pa ostra. Stranice in obseg obdrže svojo prejšnjo velikost (sl. 5 a, b, c). Lik, ki ga tako iz kvadrata dobimo, imenujemo romb. Rombi se razlikujejo med sabo po velikosti kotov. Po dva in dva nasprotna kota sta enaka, vendar je en par oster, drugi pa top. Diagonali sta različno dolgi, a se kakor pri kvadratu razpolavljata in stojita druga na drugi pravokotno.

Normalna oblika čebelje ali trotovske celice je potemtakem pravilna pokončna šesterostrana prizma. Toda dno pri tej prizmi ni ravno, temveč oblikovano iz treh rombov, ki se z enim svojim topim kotom stikajo in sestavljajo trostrani ogel (sl. 4).

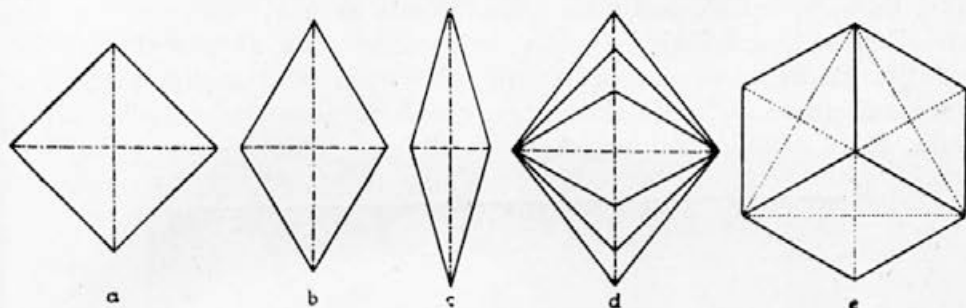
Pojasnimo najprej, kaj je romb. Če bi ga hoteli geometrično opredeliti, bi morali reči, da je enakostraničen poševnokoten četverokotnik. Marsikom bo ta opredelitev zadostovala, kdor pa z njo ni zadovoljen, naj si skuša predočiti rombove posebnosti iz naslednje razlage.



Sl. 4 Čebelja celica

Iz treh takih likov, kot smo jih zgoraj opisali, je sestavljeno dno čebelje celice. Ti liki pa so drug proti drugemu nekoliko nagnjeni, zaradi česar je dno piramidalno poglobljeno.

Če sestavimo tri čebelje celice tako, da gledajo z odprtimi konci v isto smer, se trije rombi na drugem koncu, in sicer po en romb vsake



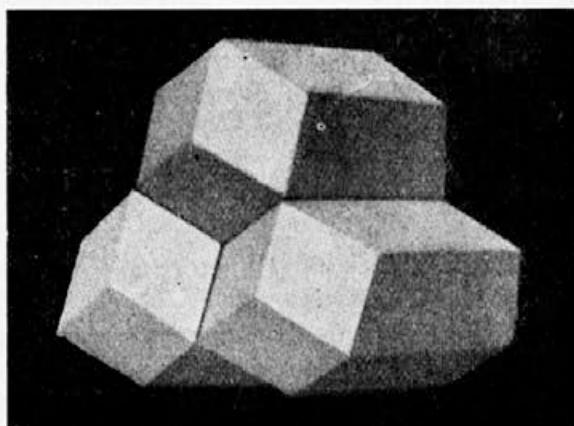
Sl. 5. Kako nastane iz kvadrata romb

od treh celic, združijo v dno nove celice, ki gleda v nasprotno smer (sl. 6). Trije rombi na dnu kake celice pripadajo torej dnom treh različnih celic na nasprotni strani. O tem se po Réamurjevem navodilu prepričamo, ako zabodemo na sredi vsakega od treh rombov, ki sestavljajo dno celice, po eno iglo (sl. 7). Če si potem sat ogledamo z nasprotno strani, vidimo, da seže vsaka od treh igel v drugo celico.

Nehote se pri tem vsiljuje vprašanje, zakaj dna celic niso ravna. Ali ima dno z nagnjenimi rombi kako prednost pred ravnim dnom?

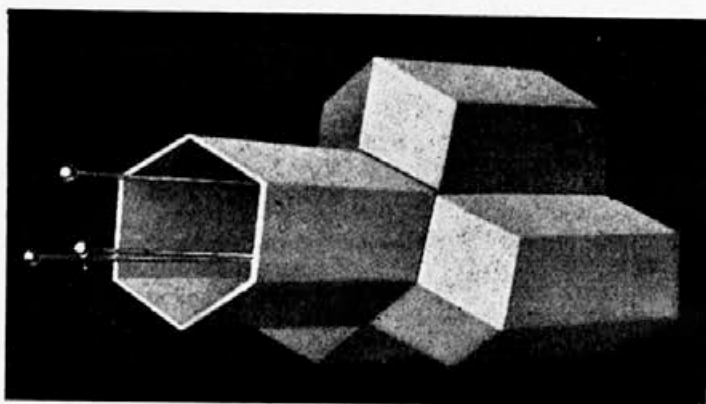
Če hočemo odgovoriti na to vprašanje, moramo poseči nekoliko globlje v geometrijo.

Kvadrat lahko pretvorimo v rombe še drugače, kakor smo ga prej. Eno diagonalo obdržimo neizpremenjeno, medtem ko drugo krajšamo ali daljšamo. Pri tem se seveda tudi stranice večajo ali manjšajo, toda med sabo morajo ostati enake, sicer bi novi liki ne predstavljali rombov (sl. 5 d).



Sl. 6. Po en romb vsake izmed treh celic sestavlja dno nasprotno celice

Če bi bilo dno čebelje celice ravno, bi imelo obliko pravičnega šesterokotnika. Vsak pravični šesterokotnik je sestavljen iz treh skladnih rombov, katerih ostri koti merijo po  $60^\circ$  in topi — trije od njih se stikajo v središču — po  $120^\circ$  (sl. 5 e). Zavrtimo pri treh rombih diagonale, ki razpolavljajo kote ob središču, okrog druge neizpremenjene diagonale tako, da se stikališče nekoliko zniža. Rombi se povečajo, topi koti ob stikališču se pomanjšajo, stranice, ki se stikajo na nasprotnih koncih podaljšanih diagonal, pa odrežejo pri celici tri enake trostrane piramide. Odrezane piramide imajo skupaj prav tolikšno prostornino kakor piramida, ki je nastala pod preostankom ravnega dna, ko smo stikališče



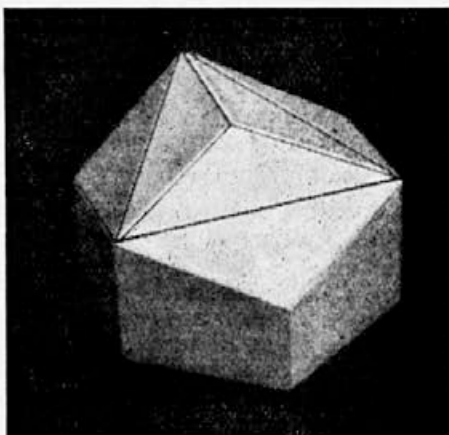
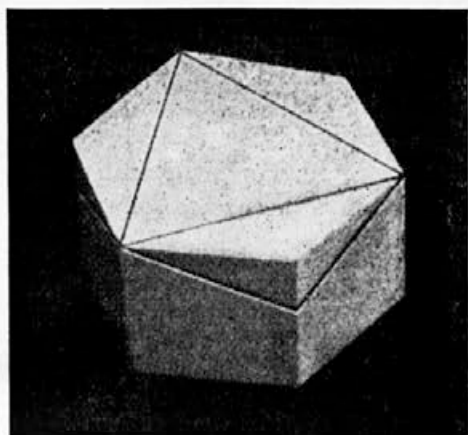
Sl. 7. Réamurjev poizkus z iglami

rombov znižali. Zaradi tega imata celici z ravnim in piramidalno poglobljenim dnom enaki prostornini. To bomo skušali dokazati na modelu iz lesa, ki predstavlja pokončno pravilno šesterostrano prizmo (sl. 8 a).

V zgornji osnovni ploskvi prizme zvežimo vsako drugo oglišče z ravno črto! Diagonale, ki jih dobimo, sestavljajo enakostraničen trikotnik. Skozi te diagonale odrežimo prizmi vsak drugi ogel! Rez naj gre poševno navzdol v smeri nasprotnih stranskih robov. Točke na stranskih robovih, pri katerih se rez konča, naj bodo enako visoko od tal (sl. 8 a). Nato zavrtimo vse tri odrezane ogle okrog omenjenih diagonal za  $180^\circ$ , tako da padejo na sredi skupaj in tvorijo trostrano pravilno piramido (sl. 8 b). Zgornja osnovna ploskev prvotne prizme se je s tem spremenila v piramidalen nastavek, ki ga omejujejo trije drug proti drugemu enako nagnjeni rombi. Z vsakim novim rezom, ki je od prejšnjega bolj ali manj poševen, dobimo prizmo z drugačnim piramidalnim nastavkom. Vse te prizme imajo prav tolikšno prostornino kakor prvotna

prizma z ravno zgornjo osnovno ploskvijo. Tega pač ni treba posebej utemeljevati, saj nismo nobeni ničesar odvzeli niti dodali, samo različno smo jih sestavili iz istih delov. O površinah prizem pa nikakor ne moremo trditi, da so enake. Vprašamo se, katera izmed teh prizem ima najmanjšo površino, ali preneseno na čebeljo celico, kako veliki naj bodo rombi na njenem dnu, da bo imela najmanjšo površino in bo zaradi tega najvarčneje zgrajena.

S tem vprašanjem se je prvi ukvarjal astronom Kepler, za njim pa še Maraldi. Kepler je ugotovil, da je celica v svojem spodnjem koncu



Sl. 8. Pretvorba šesterostrane celice z ravnim dnom v celico s piramidalnim dnom

del rombnega dodekaedra, del na pol pravilnega geometrijskega telesa, ki je omejeno od 12 skladnih rombov, katerih topi koti merijo po Maraldijevih merjenjih  $109^{\circ} 28'$  (ostri  $70^{\circ} 32'$ ). Oba sta bila mnenja, da je tako oblikovana celica v celotnem sestavu sata najpopolnejša gradbena enota, ker zavzema med prostorninsko enakimi celicami z različno nagnjenimi rombi na dnu najmanjšo površino. Ko je že omenjeni francoski prirodoslovec Réamur pisal svojo študijo o čebelah, ga je ta problem še prav posebno zanimal. Ker pa sam ni bil dovolj matematično podkovan, se je obrnil na tri tedanje znamenite matematike s prošnjo, da mu rešijo tole nalogo: Pravilna šesterostrana posoda je zaprta s tremi enakimi in drug proti drugemu enako naklonjenimi rombi; koliko mora meriti manjši kot romba, da doseže celotna površina posode najmanjšo vrednost? Naloge so se lotili Nemeec Samuel König, Švicar Gabriel Kramer in Anglež Colin Maclaurin. Prvi je za navedeni kot romba dobil vrednost  $70^{\circ} 34'$ , drugi  $70^{\circ} 31'$ , a tretji  $70^{\circ} 32'$ . Zanimivo je, da je prvotni

Maclaurinov račun pokazal isto vrednost, kot jo je dobil König. Ko pa je zvedel iz časopisov, da je na morju nasedla neka ladja samo zaradi napake v logaritmovniku, po katerem je kapitan uravnaval smer vožnje, je še enkrat pregledal svoje račune in ugotovil, da je tudi on delal z istim napačnim logaritmom. Ko je uporabljeni logaritem nadomestil s pravilnim, je našel, da meri manjši kot romba  $70^{\circ} 52'$ , kolikor je dognal že pred njim Maraldi z merjenjem celic na satih.

Celica s tem rombovim kotom na dnu naj bi bila torej tista idealna oblika, h kateri se skušajo približati čebele pri graditvi satja. Kasnejše Vogtove raziskave so sicer pokazale, da se včasih od nje precej oddaljijo, toda to je razumljivo, kajti menjavost je splošen naravni pojav in mora priti do izraza tudi pri graditvi celic. Kljub temu moramo pritrditi našemu akademiku dr. Vidmarju, ki pravi v neki svoji knjigi tole: »Čebela gradi z vso možno varčnostjo. Sobice za svoj zarod bi ne mogla sestaviti z manjšo količino voska. Noben človek, noben bog bi ne gradil popolneje.«

Réamurja je čebelja celica s svojo čudovito popolnostjo tako navdušila, da je predlagal mednarodni komisiji za določitev enotnega merskega sistema, naj bi bila njena širina ali globina osnovna enota dolžinskih mer. Njegov predlog je propadel menda samo zaradi tega, ker se je zdelo taka enota komisiji premajhna.

## IZ RAZGOVOROV S STROKOVNJAKOM ZA BOLEZNI MATIC

DR. LEON KOCJAN

*Abnormalne matice.* »Naj navedem dva primera matic z nepravilno razvitimi spolnimi organi,« je nadaljeval Fyg. »V prvem primeru je prinesel čebelar na plemenilno postajo mlado matico, ki se je sicer sprašila, toda po sprašitvi ni legla nobenih jajčec. Matico sem pregledal in ugotovil, da ji manjkata na obeh straneh jajčni vodnici.«

Jajcevodi se pri matici razvijajo šele v gonadnem stanju ali tik pred izleženjem. Jajčniki omenjene matice so bili pravilno razviti, toda jajčeca niso mogla iz jajčnikov, ker ni bilo jajčnih vodnic.

V drugem primeru je učitelj iz kantona St. Gallen prodal v Zürich tri matice. Dve matici sta dobro zalegali, tretja pa samo malo. Kupec je hotel vedeti, kaj je temu vzrok, in poslal mrtvo matico v preiskavo. Matica je imela samo eno jajčno vodnico.

*Razne bolezni matic.* Težko je določiti za naše prilike vsaj približni vrstni red bolezni matic. Ne vemo tudi kako pogosto se pojavljajo pri nas. Toda, če je jalovost matic, ki jo povzroča nosema, dal Fyg v Švici na tretje mesto, menim, da se ne motim, če trdim, da ji pritiče v Sloveniji prvo mesto. Preiskave v prihodnjih letih bodo pokazale, katere nalezljive bolezni matic se pri nas sploh pojavljajo, do sedaj preiskane matice pa so bile vse noselave.

*Nosemavost matic.* Histološki pregled spolnih organov nosemavih matic je pokazal, da so bolni tudi jajčniki. Nosemave matice ne dobijo zadosti hrane. Hrano deloma neprebavljeno izločajo in to se odraža tudi na jajčnikih. Nastopi degeneracija jajčnikov in maloštevilna tvorba jajčec. Pri močni nosemavosti, zlasti po daljših zimah sta jajčni vodnici prazni ali pa so v njih samo razpadline, skratka matica postane jalova. Močno okužene matice pa tako in tako umrjejo po nekaj mescih. V dolgi zimi 1953/54 so v nekaterih naših krajih v čebeljih družinah med prezimovanjem umrle številne matice. Ko so čebelarji pošiljali vzorce čebel po prvem poglavitnem spomladanskem pregledu v preiskavo, so se pogosto pritoževali, da so bile bolne družine tudi brezmatične.

*Trotavost.* ko je Fyg govoril o trotavosti, ni mislil pri tem na trotovsko zalego, ki jo najdemo tedaj, kadar je matica morda zaradi starosti porabila zalogo semenčic in začela zalegati neoplojena jajčeca. Ker čebelje celice za vzgojo trotov niso dovolj velike, jih čebele podaljšujejo in pokrivajo z vzboklimi pokrovc. Tako nastane grbasta zalega kakor v primeru, ko začno zalegati čebele same, če je družina izgubila matico. Trotovsko zalego ugotovimo lahko tudi tedaj, kadar leže nesprašena matica. Naj omenim mimogrede, da v prvem in zadnjem primeru ne pomaga nič drugega kakor to, da odvezamo družini matico in jo zamenjamo z novo. Kadar pa začno zalegati čebele same, moramo družino omesti pred čebelnjakom, da si izprosijo prebivališče v drugih panjih. Fyg je predvsem mislil na nalezljivo trotavost matic.

Kaj je nalezljiva trotavost? Bolezen spoznamo po tem, da postane dobro razvita in pravilno oprášena matica že v prvem ali drugem letu starosti trotovka in slednjič jalovka potem, ko je nekaj časa zalegala, čeprav ima v semenskem mošnjičku še veliko semenčic. Pri večini obolenih matic opazimo, da so mnoge semenčice na poseben način spremenejene, da so negibne in svitkasto zvite. Fyg imenuje ta pojav obolenja — svitkavost.\*

\* Ringelsamen.

»Danes vemo,« trdi Fyg, »da je poškodba semenčic drugoten (sekundaren) pojav boleznii.«

Bolehanje matic za trotavostjo je razširjeno po vsej Švici in ni odvisno od pasme čebel niti od raznega načina čebelarjenja. Ker obolijo tudi bastardne matice, bi bilo napačno to bolehanje spraviti v zvezo z incestno vzrejo, to je s križanjem v najožjem sorodstvu. Bolezen se pojavlja v glavnem spomladi (marec—maj) in v poletnih mescih. Vsako leto onesposobi številne dobre matice. Večkrat oboli več matic istočasno ali v kratkem zaporedju druga za drugo. Potek boleznii je večinoma zelo nagel, toda obolela matica redko umre, njeno obolenje pa kmalu dovede do oslabitve družine, ker že v kratkem času ni več mladih čebel.

Za dokaz, da je ta bolezen zelo pogosten vzrok trotovske zalege v Švici, navaja Fyg 717 trotavih matic, ki jih je pregledal od 1947. do 1954. leta.

V letu 1955 je objavil Fyg o teh 717 maticah, ki so zalegale trote, natančnejše podatke. Preiskava je pokazala, da je bilo 188 matic (26,6%) nesprašenih, 31 (4,5%) pomanjkljivo spraašenih, 41 (5,7%) starih in 361 (=50,5%) ali okoli polovica(!) kužno trotavih; 62 nadaljnjih matic (= 8,6 %) je pokazalo šele začetni stadij kužne trotavosti. Pri ostalih 34 maticah (= 4,7%) vzroka trotavosti ni bilo mogoče zanesljivo dognati.

Fygu je že leta 1947 uspelo najti v celicah obolelih organov specifična zrnca, ki se pojavljajo samo pri maticah, bolehaajočih za nalezljivo trotavostjo in omogočajo zato zanesljivo ugotovitev boleznii. Kljub temu, da je Fyg skušal ta zrnca ugotoviti pri čebelah, trotih in zalegi okuženih čebeljih družin, jih je našel do sedaj samo pri maticah. Nastanek, rast in lokalizacija teh zrnec, kakor tudi izkušnje iz prakse govorijo za to, da imamo tu opraviti s kužno boleznijo, in sicer najbrž z virusno boleznijo. Praktični Fyg si je takoj zastavil vprašanje, ki si ga moramo zastaviti pri vsaki kužni boleznii: »Od kod prihaja povzročitelj te kužne boleznii in kako se prenaša?« »Šele tedaj,« nadaljuje Fyg, »ko bo uspelo povzročitelja kužne trotavosti zanesljivo prenesti z obolelih matic na zdrave in kužnino tudi na kakšni primerni podlagi vzgojiti, bomo lahko odgovorili na prejšnje vprašanje. Za sedaj pa smo navezani le na domneve, ki jim pripisujemo komaj vrednost hipoteze.«

Vse gornje je Fyg navedel v strokovni razpravi pod naslovom »Ali so troti prenašalci kužne trotavosti pri maticah?«, v kateri zavrača mnenje nekega učitelja, češ da so troti prenašalci te boleznii in da jih je treba zaradi tega uničevati. Fyg je na kraju razprave napisal, da se



*kužna trotavost pojavlja tudi pri nesprašenih maticah.* Za dokaz naveda, da je od jeseni 1947 do konca decembra 1954 prejel zavod iz desetih različnih kantonov nič manj kakor 12 mladih nesprašenih matic, ki jih je po mikroskopski preiskavi spoznal za okužene. Vse te matice so imele prazne semenske mošnjice, toda v notranjih organih tipična zrnca. Med njimi je bilo pet takih, ki so se poleglate pozno jeseni in zaradi tega niso mogle priti v stik s troti, a so kljub temu obolele na tipičen način. Teh dvanajst primerov matic nam zopet dokazuje, da je ta trotavost infekcijska bolezen, da ni v zvezi s sprašitvijo matic in da prenašalec ne smemo iskati med troti, ampak nekje drugje.

*Nekaj o razkroju (atrofiji) jajčnikov.* »Razkroj jajčnikov,« je pripovedoval Fyg, »sem imel priliko ugotoviti pri 160—170 maticah. Matice so zalegale do enega in pol leta starosti, nakar je v njihovih jajčnikih prenehala tvorba jajčec. V nekem letu so mi iz kantona Luzern poslali mlade matice, last desetih različnih čebelarjev, in pri vseh sem našel razkrojene jajčnike. Vse so bile izležene na plemenilnih postajah. Razkroj je bil v zvezi z degeneracijo in nabreklostjo celic. Zadek je bil pri njih zelo napet.« Te spremembe celic v jajčnikih je zelo dobro videti na histoloških preparatih, ki mi jih je Fyg nekaj pokazal. Mnogo primerov razkroja jajčnikov je Fyg ugotovil na poslanih starih maticah.

*Melanoza.* Kužno bolezen melanozo je Fyg odkril že l. 1934. »Dobil sem v preiskavo živo dvoletno matico,« je pričel razlagati Fyg o tej bolezni, »in čebelar, ki jo je bil poslal, je hotel vedeti, zakaj je prenehala zalegati. Našel sem v jajčnikih plesen, ki jo je nadrobno opisal dr. Örösi-Paal. Povzročitelja sem našel v krvi in ga umetno vzgojil na posebni podlagi z agarjem. Ko so se po 6—8 dneh vzgajanja klice dovolj razmnožile, sem jih cepil v nožnico zdrave matice. To matico sem prej narkotiziral z ogljikovo kislino. Kasneje je zbolela za melanozo.

Imel sem primere A-melanoze, katerih povzročitelje sem izoliral iz žleze strupnice. B-melanozo, povzročajo b. coli podobne bakterije, ki pridejo iz črevesja z blatom v nožnico in v žlezo strupnico. Obema melanozama je skupno to, da mlade matice kmalu prenehajo zalegati.

*O ostalih boleznih matic,* ki jih je odkril Fyg, zaradi pomanjkanja prostora ne morem razpravljati. Opisal sem po istem vrstnem redu, kot ga je navedel Fyg, le nekaj najvažnejših. Ko sem ga vprašal, kje bi mogel najti še kaj več podatkov o teh boleznih, mi je pokazal novejšo in največjo knjigo o žuželkah, ki je istočasno izšla v New Yorku in Londonu z naslovom »Principles of Insect Pathology by Stenhaus,

Mc Graww Hill Boot Company«. V njej je navedenih 68 raznih bolezni in anomalij, ki jih je bil ugotovil Fyg.

Iz zgornjih izvajanj bo marsikateri čebelar, predvsem pa vzrejevalec matic, uvidel, da bo moral odslej drugače gledati na matice, ki prenehajo že mlade zalegati. Če bi kako tako našel, je ne sme zavreči, temveč poslati v preiskavo. Za preiskavo so sposobne samo popolnoma sveže matice, kajti kakor vse ostale živali prično tudi one v 24 urah po poginu razpadati.

*Še nekaj bežnih vtisov z obiska pri Fygu.* Ko sem odšel s Fygom iz zavoda, sem ga med potjo vprašal, če je na zadnjem čebelarskem mednarodnem kongresu v Kopenhagnu na Danskem videl kaj zanimivega iz svojega delovnega področja. »Veste,« je dejal Fyg, »organizacija švicarskih čebelarjev mi je za udeležbo ponudila 200 švicarskih frankov, toda to bi zadostovalo komaj za vožnjo. Rabil bi za tamkajšnje bivanje najmanj še 100 frankov. Ker jih nisem dobil, sem udeležbo v Kopenhagnu odklonil.«

Ko sem kasneje vprašal dr. Gublerja, koliko švicarskih strokovnjakov se je udeležilo mednarodnega čebelarskega kongresa v Kopenhagnu, mi je predstojnik, ko se je spomnil Fyga, dejal, da ni dobil državne podpore, ker je bilo premalo denarja in da to ni bilo prav. Vsekakor pa bo Fyg dobil podporo drugo leto za potovanje na mednarodni kongres na Dunaj.

Werner Fyg je star 57 let. Na čebelarski zavod v Liebefeld je prišel k dr. Morgenthalarju in k prof. Burriju leta 1929 po končanih univerzitetnih zooloških študijah. Tedaj so na zavodu imeli zelo mnogo opraviti s kugo čebelje zalege. Profesor dr. Burri, ki je bil bakteriolog, je dal Fygu možnost specializacije in na željo dr. Morgenthalerja se je posvetil anatomiji in histopatologiji matic, to se pravi, obolenjem celic in tkiva.

Fyg je sloke postave, skromen v besedah, temeljit pri delu in predvsem iskren. Njegovo znanje o življenju žuželk vseh vrst je velikansko. Često debatira s strokovnjaki drugih držav in navaja prepričljive dokaze za svoje trditve. Še večkrat pa popravlja napačna mnenja švicarskih čebelarjev, ki pišejo v svoj čebelarski list, ne glede na to, ali se jim bo zameril ali ne. Brez dvoma spada Fyg glede poznavanja matic med prve in najboljše strokovnjake na svetu. Poleg prof. dr. Burrija, dr. Morgenthalerja in dr. A. Mauriziove je mnogo pripomogel k svetovnemu slovesu liebefeldskega čebelarskega oddelka.

## »BALKANSKA« ČEBELA

FRANC ROBIDA

Tovariš Antonioli z Reke, ki je že pred desetletji priporočal za kranjsko čebelo ime kraška čebela, je v drugi številki letošnje »Osječke pčele« spet spremenil svoje mnenje in našo čebelo preimenoval v »balkansko« čebelo, navajajoč neke svoje preiskave po južnem delu Jugoslavije. Najprej bi opozoril pisca na nekatere netočnosti v navedenem njegovem članku, za tem pa podal nekaj zanimivih poročil v inozemskih listih in izjave učenjakov svetovnega slovesa o naši kranjci.

Slovenci nismo bili samo med prvimi, ki smo se začeli ukvarjati z vzrejo matic, temveč smo tudi prvi spoznali izvrstne lastnosti kranjske čebele. Popisal jo je že Janša pred več kot 180 leti, Pollman pa ji je dal v svoji knjigi »Vrednost čebeljih pasem po izjavah izkušenih čebelarjev« latinsko ime *Apis mellifica, carnica*, ki je po mednarodnem dogovoru nespremenljivo. Pokojni Jan Strgar je to njeno ime v svetu samo utrdil, nima pa za njeno poimenovanje, kakor trdi pisec, prav nikakih zaslug. Pollmanovo ime so priznali vsi prirodoslovci in ga ni mogoče več izpreminjati iz kakih trgovskih nagibov.

Südwestdeutscher Imker št. 3/1956 piše v članku »Potovanje po Avstriji« o kranjski čebeli dobesedno takole: »Prej so imenovali to čebelo kranjsko, toda Kranjska že od leta 1919 ne obstaja več; danes spada Kranjska v Jugoslavijo. Koroška je *zemljepisno središče kranjske čebele*, medtem ko ima Štajerska večinoma isto čebelo. Zato bomo sedaj govorili le o »carnica čebeli«, ali po naše povedano, o »noriški čebeli«, kar je pravzaprav isto, ker je »carnica« skupen naziv za obe imeni.

»Bienevater« št. 2/1956 pa tolmači v članku »Lepa dežela Koroška« izvor besede Carnica takole: V besedi Carinthia = Koroška je zlog Car«, ki ga najdemo hkrati v imenu »Carniola« = Kranjska in »Carnia« = Furlanija, a tudi v latinskem imenu za čebele teh dežel »carnica«. Gre za prastaro ime, ki je prišlo iz keltščine v latinščino in iz latinščine k nam. Zlog »Kar« pomeni gorsko kotlino in je ime potemtakem v zvezi z gorovjem.

Dr. Goetze, direktor čebelarškega učnega in poskusnega zavoda v Mayenu v Porenju in docent za čebelarstvo na bonški univerzi pa pravi, da je med štirimi evropskimi glavnimi pasmami, nemško, italijansko, kranjsko in kavkaško, *še mnogo vrst čebel, ki pa jih je treba raziskati*, v koliko jih je mogoče opredeliti kot samostojne pasme. Nekatere navaja le po imenu ne glede na to, ali so ta imena upravičena ali pa so zgolj lokalne označbe v območju kake »večje« pasme. Med temi omenja

nižjeavstrijsko čebelo, banaško čebelo (Grozđanić), kraško čebelo (Antonoli) in šoltsko čebelo (verjetno po otoku blizu Splita).

Noriška ali kranjska čebela je razširjena po Vzhodnih Alpah, na Češkem in v Karpatih ter po nižinah, obkroženih od tega gorovja, slednjič še po balkanskem gorovju, ki se priključuje na jugu k tem ozemljem. Po barvi je svetlejša kot nemška čebela. Njena velikost ni odvisna toliko od zemljepisne širine, kolikor od nadmorske višine. V velegorju je večja. Je zelo krotka, a vendar vztrajna pri nabiranju. V mnogih delih njenega nahajališča (Kranjska, Koroška) cvete živahna trgovina s čebelami, ki je gotovo pripomogla k njenemu širjenju.

Že v južni Dalmaciji, zlasti v albanskih gorah najdemo posebno temno, carnici podobno obliko, ki se odlikuje po dolgih rilčkih in udih. To čebelo je dobiti še v Debru onstran Šar-planine. *Po značaju je severnejši Carnici kaj malo podobna*, saj je izredno huda in napadalna. Zaradi tega so jo praktični čebelarji vedno *skušali opredeliti kot posebno pasmo*.

Južnodalmatinski vzrejevalec Antonoli jo označuje kot kraško čebelo. Vendar bi jo lahko imeli za najjužnejši člen verige temnih Carnica-oblik. K tem prišteva še vzhodnejše primerke čebel v gorati Notranji Srbiji.

V Makedoniji in Grčiji nabrani vzorci so pokazali zelo neenotno pasemsko sliko predvsem po barvi. Dolžina rilčka in udov tukaj proti jugu ne narašča. Najbrž so to prehodne oblike ali celo križanke med kranjsko in orientalskimi pasmami. Zelo pogost je pri njih rumen locen, ki je značilen za ciprske čebele. O središču kake posebne pasme tu ne moremo govoriti.

Ko govori o dolgorilčnosti, omenja dr. Goetze med vzhodnoalpskimi čebelami družine v Kočevju z najdaljšimi rilčki 6,87 mm. Navaja pa tudi »balkanske« čebele, ki jih je najti v krajih Mostar, *Cetinje*, Solun in Atene, ter imajo 6,68 do 6,83 mm dolge rilčke. Zanimivo je, da na nekem drugem mestu knjige prišteva čebele iz Debra, *Cetinja* in celo iz Iskrecia v Bolgariji h kranjskim čebelam. Ne vem, ali je v tem pogledu dr. Goetze nedosleden, ali pa mu slika čebeljih pasem na našem jugu še ni dovolj jasna.

Ime kranjska čebela je znano vsemu kulturnemu svetu. Nam in ostalemu kulturnemu svetu za sedaj popolnoma zadošča. Komur pa to ime ni všeč, jo lahko imenuje tudi »balcanica«. Veselje nad tem novim nazivom mu iz srca privoščimo. Odločno pa smo in bomo proti temu, da bi našo sivko prekrstil kdo v »balkanko« samo zato, da ne bi bila več kranjica.

## GRADILNI SATNIK IN NJEGOV POMEN

EDI SENEGACNIK

Na predavanjih sem v razgovoru s čebelarji ugotovil, da nekateri skoro ne poznajo gradilnega satnika, čeprav je naš list o njem že večkrat pisal. Članki so sicer res raztreseni po različnih letnikih, tako da so temu ali onemu težko dosegljivi. Ker pa je gradilni satnik tako važen in koristen za malega in velikega čebelarja, je prav, da si ogledamo vse njegove koristi in se seznanimo s to važno »napravo«. Čebelarji so me že večkrat naprosili, naj o tem kaj več napišem, in zdi se mi, da je sedaj, ko se spet pričinja čebelarska sezona, pravi čas, da se z njim seznanijo in ga seveda tudi uvedejo v svojo prakso.

Kdor pozna življenje čebelje družine, prav dobro ve, da ob določenem času čebele silno rade grade satovje, zlasti pa trotovino. V krajnjih, ko jih razdiramo, ali pa v naravnih čebeljih gnezdih v duplih in drugod, navadno opazimo trotovino ob strani gnezda. Ko so površino trotovine merili pri različnih družinah, so ugotovili, da je bilo približno 800 cm<sup>2</sup>, računajoč seveda obe strani satovja. Praktični čebelarji, ki čebelarijo v panjih s premičnim satovjem, so prišli potem do zaključka, da je treba pustiti v vsaki čebelji družini toliko praznega prostora, da bi čebele lahko tamkaj gradile trotovino, ostali del pa je treba izpolniti s satnicami. To so že delali in še delajo danes nekateri naši čebelarji. Izberejo satnik, iz katerega izrežejo toliko in toliko satovja (od 660 do 800 cm<sup>2</sup>, računajoč obe strani sata) z namenom, da bi delale čebele tu trotovino in jim ne kvarile satnic, pa menda tudi zato, da bi se izvalili mladi troti v deviškem, t. j. novem satovju. Ti čebelarji so dosegli svoj namen in neke koristi, čeprav niti malo niso vedeli, da so s tem že uvedli gradilni satnik v svoje čebelarstvo. Od takega gradilnega satnika pa imamo seveda še več drugih koristi, ki si jih kar po vrsti oglejmo!

1. Prva in največja korist je kontrola čebelje družine. Nemški čebelarji imenujejo gradilni satnik barometer čebelje družine. Saj nam zares kaže njeno razpoloženje v vseh različnih stopnjah razvoja in življenja. Čebelarju prav dobro pove, kaj vse se godi v družini, ne da bi mu bilo treba razdirati gnezdo in sate zlagati na kozico. Treba mu je pregledati le gradilni satnik, ki je predzadnji na levi ali desni strani gnezda v plodišču, pa že ve, kaj se godi v družini. Koliko truda mu je s tem prihranjenega! Naši čebelarji, ki že imajo gradilne satnike, so jih imenovali kontrolne satnike in zdi se mi, da so kar dobro označili njihov pomen (sl. 1).

2. Z rednim izrezavanjem satja, ki ga napravijo čebele v gradilnem satniku, preprečujemo rojenje. Damo ga v panj ob prvi pomembnejši pomladni paši (resa, sadno drevje, borovnica) in ga pustimo v družini do jeseni, navadno do ajdove paše. Čebele gradijo skoro vselej v satniku trotovino. Čebelar jo seveda izreže, vendar mora paziti, da jo izreže šele takrat, ko je že zaležena in ko opazi na dnu celic v mlečku plavajoče ličinke. To je važno zaradi tega, da lahko matica odlaga semkaj neoplojena jajčeca in da mlade čebelice odlože vanje mleček, ki ga proizvajajo v svojih goltnih žlezah in ki jih sili k rojenju. Čebelja družina ob količkaj ugodni paši navadno vse leto tja do jeseni izdeluje trotovino v gradilnem satniku. To je znak, da družina nekako nagiba k rojenju (sl. 3).

Kadar se pojavijo na satu v gradilnem satniku matičniki, takrat se ta družina kar resno pripravlja k rojenju in bi čebelar najbrž našel matičnike že na ostalih satih, če bi jih pregledal. Zlasti je nevarno, če se pojavijo na zgrajenem satu zaleženi ali celo pokriti matičniki. Takrat je roj neizbežen in čebelar mora takoj poseči vmes, razdreti gnezdo in potrgati matičnike, če že ni prepozno. Prav tako je roj neizbežen, če čebele ne gradijo nobenega satovja več in je gradilni satnik prazen (sl. 4 in 5).

Kadar pa delajo čebele v gradilnem satu le čebelje celice, takrat je rojilni nagon v družini že uplahnil ali pa ga sploh ni bilo. Taka družina v tem letu ne bo rojila. Večinoma se dogaja to šele na jesen in le izjemoma izdeluje kaka družina čebelje celice med letom (sl. 6).

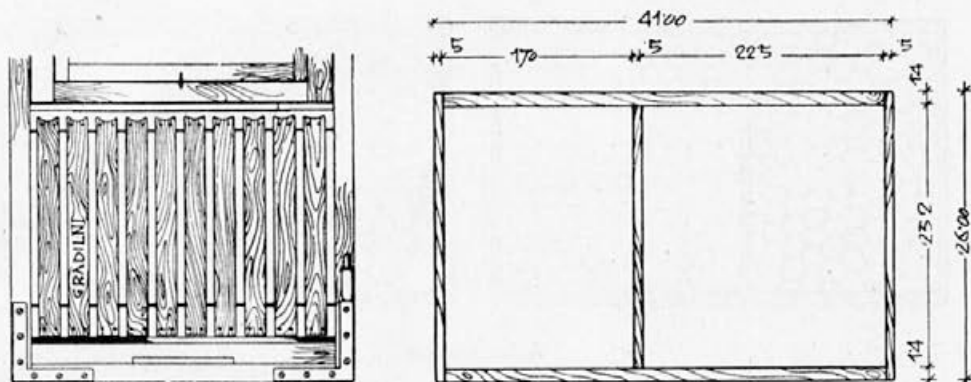
Zanimivo je, da vse te ugotovitve vedno drže in da se čebelarji lahko nanje zanesejo. Ob dobri paši je treba izrezovati pogosteje ko sicer. Vsekakor pa mora čebelar redno izrezavati satje iz gradilnega satnika, sicer se prav lahko zgodi, da mu družina roji. S tem, da izrežemo zgrajeno satje, prav gotovo preprečimo rojenje za nekaj dni. Saj smo podrli čebelji družini »vokal« njene hiše in jo vznemirili. V praznem prostoru gradilnega satnika se takoj zbero mlade čebelice, ki začno nemudoma graditi, ker pač ne trpe nikjer v gnezdu praznega prostora.

3. Družina, ki lahko gradi trotovino v gradilnem satniku, nam ne bo nikdar kvarila satnic in bo na njih izdelovala le čebelje celice. Mogoče bo čebelar le tu in tam pri kateri izredno močni družini opazil kako trotovsko celico tudi na drugih satih, a to le redko.

4. Največjo korist bo imel čebelar seveda od voska, ki ga z izrezovanjem pridobi. Kdor bo izrezoval gradilne sate od pomladi do jeseni ob količkaj ugodni paši, bo zbral pri vsaki družini okrog 250 gramov čudovito lepega voska. Kaj pomeni to za vsakega čebelarja, zlasti pa za

malega, ki se venomer bori s pomanjkanjem rumenega »zlata« in pogosto ne more napredovati prav zaradi pomanjkanja voska, si lahko vsakdo predstavlja. Le izračunajte, koliko voska dobi tako čebelar z 20 ali 50 panji!

5. Z izrezovanjem že zaleženega sata iz gradilnega satnika bo čebelar znižal število trotov na najmanjšo mero, tako da mu jih ne bo treba loviti s pastjo ali jih celo uničevati kako drugače. Tudi čebelam bo prihranil težko in naporno delo, ko se jim ne bo treba truditi z odstranjevanjem teh nadležnih gostov, ki niso prav nič več zaželeni, kadar



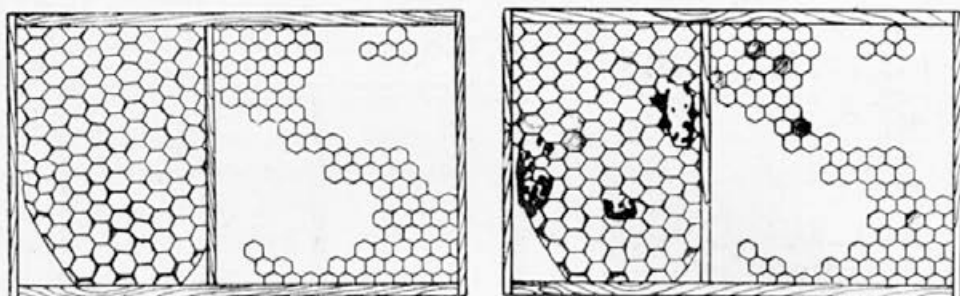
1. in 2. slika

družina ne nagiba k rojenju ali pa se začinja slaba paša. Toda čeprav bo čebelar izrezoval zgrajene sate, bodo čebele le še tu in tam potegnile kako trotovsko celico. To pa naj ga prav nič ne moti, saj mora imeti vsaka družina vsaj nekaj trotov.

6. Omenil sem že, da odstranimo z izrezovanjem zgrajenih satov domala vse trote. Dobro pa vemo, da so za sprašitev mladih matic potrebni. Odkar je znano, da se mlade matice celo večkrat pari, je treba tem bolj skrbeti za plemenski naraščaj trotov. Teh pa bo dovolj, če čebelar v svojih najboljših družinah gradilnih satov nekajkrat ne bo izrezal, pač pa pustil, da se izvale v mladem deviškem satju eno, dve ali pa tri pokolenja trotov. Tako bo lahko čebelar sam skrbel za selekcijo v svojih čebelnjakih: slabšim družinam bo izrezoval zgrajene sate, dobrim oziroma najboljšim pa jih bo po potrebi puščal glede na to, koliko izvaljenih in za parjenje sposobnih trotov je že v družinah.

Kako pa naj napravimo gradilne satnike in kakšni naj bodo? Ta stvar je zelo preprosta, ne stane prav nič in jo lahko vsak čebelar sam napravi. Za to uporabimo navadni satnik, ki ga v razdalji 17 cm pre-

delimo s pokončno letvico. Tako nastaneta v satniku dva dela: manjši in večji. Manjši del predstavlja gradilni prostor, večjega izpolnimo s satnico. Tako bo imel v tem prostoru zgrajeni sat  $17 \times 20$  cm površine. Če računamo še obe strani sata, pomnožimo to z dve in dobimo tako  $(17 \times 20 \times 2)$  cm<sup>2</sup>, t. j. okrog 680 cm<sup>2</sup>. Kdor hoče imeti več prostora, ga lahko ima, saj lahko satnik razdeli na dva enaka dela. Dobro je, če gradilni sat z zunanje strani zaznamujemo, da ga lahko takoj najdemo. Čebelar naj se navadi, da ga ima vedno v levem ali pa desnem kotu plodišča (sl. 2).



3. in 4. slika

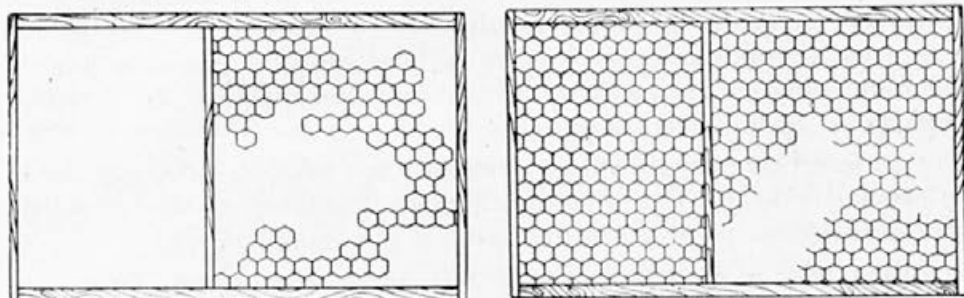
Naši novejši panji imajo zadaj v okencu plodišča gradilne letvice, ki so prav tako namenjene za grajenje satov. Na žalost pa se te letvice v okencih pri nas niso obnesle. Preslabe paše imamo in zato se čebele sploh ne zmenijo za gradilne letvice v okencih, tako da čebelar sploh ne more s to napravo kontrolirati svojih družin. Z gradilnim satnikom, ki ga postavimo v plodišče, pa naravnost prisilimo družino, da tudi ob slabših pašah v večji ali manjši meri izdeluje v njem sate. Gradilna letvica v okencu bi bila jako praktična, če bi se seveda obnesla. Saj bi bilo treba čebelarju samo odpreti vratca panja in že bi vedel, kako je z družino. Po drugi strani pa bi imel presnete težave, če bi moral čebele kdaj hitro prepeljati. Izrezati bi moral najprej vse sate, s čimer bi se precej zamudil. Z gradilnim satnikom pa vse take skrbi odpadejo.

Omenil sem že, da imata od gradilnega satnika koristi tako veliki kot mali čebelar. Največja korist je prav v tem, da po delu čebel v gradilnem satniku takoj spoznamo, kaj se dogaja v družini. Nič kako praktično je to za velikega čebelarja, ki ima, recimo, 40 ali 50 družin kje daleč na paši in nima časa za natančnejše preglede. K čebelam gre morda lahko samo ob nedeljah in še takrat je lahko pri njih le nekaj ur.



Če bodo imeli njegovi panji gradilne satnike, si bo v nekaj urah popolnoma na jasnem, kako je z njegovimi družinami, zraven pa mu bo še ostalo dovolj časa, da se bo pomudil pri družinah, ki jih bo moral temeljiteje pregledati, prestavljati ali celo razdirati, da bo s tem preprečil morebitno rojenje. Slovenski čebelarji, ki so gradilne satnike že uvedli, jim priznavajo vso njihovo pomembnost.

Sate je treba iz gradilnega satnika, kakor sem že dejal, redno izrezovati, na dobrih pašah vsak peti, šesti dan ali celo še pogosteje. V takih primerih jih čebele izredno hitro grade, matice pa tudi zaležejo. Včasih



5. in 6. slika

jih bomo seveda izrezali, ne da bi čakali, da bi jih matica zaleгла, zlasti kadar je paša izredno dobra. Na takih pašah, recimo na akacijevi, so se gradilni satniki vselej odlično obnesli. Čebelar, ki je ostal kot varuh pri čebelah, je imel med drugimi dolžnostmi tudi to najvažnejšo, da je moral redno izrezovati v njih zgrajene sate. Ko je n. pr. prišel do stotega panja, je moral začeti spet pri prvem. Tako dobljeno satovje je stlačil v kepe in jih potem doma skuhal. Podjetnejši čebelarji pa so imeli s seboj sončni topilnik in dobili iz zbranega satja takoj krasen vosek. Deviški sati se namreč hitro stope in ne dajo nobenih ostankov.

Iz izkušenj lahko povem, da na akacijevi in drugih pašah skoraj ni bilo rojev, kadar je čebelar v redu izrezoval sate iz gradilnih satnikov. Če smo dobili od 120 panjev tri ali pet rojev, je to pač dobro znamenje in dokaz, da so taki satniki uspešni in da se lahko nanje zanesemo. Našim čebelarjem pa ni treba dopovedovati, kaj pomenijo močne družine, ki niso rojile, na akacijevi ali drugih pašah.

Pred jesensko pašo prestavimo gradilne satnike v medišča, sicer bi sate v njih čebele zanesle z medom. Ob dobrih pašah jih seveda tudi v medišču izdelajo in napolnijo z medom. Čebelar jih potem izloči kakor druge, jeseni pa izreže, tako da so spomladi satniki spet pripravljeni.

## O DRAŽILNEM PITANJU

M. ROZMAN

Ta ali oni je gotovo že slišal, da je dražilno pitanje dvorezen nož. Ravno zato dobite med starimi in priznanimi čebelarji take, ki so izraziti nasprotniki dražilnega krmljenja, in zopet druge, ki ga toplo priporočajo. Kako je tedaj s to rečjo? Ali naj špekulativno krmimo ali ne? — »Da in ne!« je moj odgovor, Čitajte in sami premislite!

Čebelar mora spomladi poznati moč družine ter kakovost zimske zaloge, ne da bi odpiral panje, t. j. vedeti mora, ali je zazimil družino izključno na medu in sladkorju ali tudi na zadostni količini peloda (cvetnega prahu). Če imajo družine različne množine peloda v panjih, nekatere veliko, druge pa skoraj nič, je vsekakor umestno, da jih v tem pogledu že jeseni nekako zdravna.

Če je čebelar prepričan, da družina nima nikakih zalog peloda, in če čebelari v kraju, kjer v naravi v zgodnji pomladi ni dovolj peloda (gozdni kraji) — tedaj je dražilno pitanje popolnoma odveč!

Prav tako je nesmiselno spodbujati matico k zaleganju, če je družina šibka (maloštevilna). Slabič ne bi mogel ogrevati zalege, ki bi se morala razviti po čebelarjevi zamisli.

Popolnoma odveč je siliti matico k zaleganju, če v panju ni dovolj rezervnega medu. Kdor bi imel v panju n. pr. le en sam kilogram še starega medu, bi napravil veliko napako, če bi pričel dražilno pitati. Vedeti mora, da sladkor spomladi nikakor ne more odtehtati ali celo zamenjati medu. Med bi čebele v nekaj dneh porabile za gojitev zalege in nastala bi lakota. Namesto da bi se zalega širila, bo našel čebelar lepega jutra mešičke odmrlih ličink na bradi panjev. — Hrvati imajo lep pregovor, ki pravi: »Med na medu rodi!«

Ne sili torej matice k zaleganju:

1. če v panju ni zadostnih zalog peloda,
2. če družina nima dovolj medu in
3. če je družina slaba!

Iz navedenega sledi, da priporočamo dražilno krmljenje le, če so izpolnjeni zgornji pogoji — sicer ne!

V gozdnatih krajih, kjer v zgodnji pomladi v naravi primanjkuje peloda, si n. pr. Švicarji pomagajo z nadomestili za pelod, ki jih dobite v Švici na čebelarskem trgu pod raznimi imeni (Salix). Mnogi naši in tuji čebelarji si pomagajo tudi tako, da med sladkorno raztopino do-

dajajo čebelam mleko, stepeno jajce ali navaden kvas.\* Tudi to je kar dober nadomestek za pelod. Najbrž ta nadomestek še prekaša znameniti švicarski Salix.

Vendar pa ne smemo pozabiti, da so sicer v Salixu, mleku, jajcih in kvasu beljakovine, a so kljub temu le nadomestek za cvetni prah, kakor je tudi sladkor samo nadomestek za med.

Pelod (cvetni prah ali obnožina) ima poleg beljakovin še nekaj, česar sedaj še ne moremo nadomestiti, t. j. radioaktivnost. Le radioaktivno izžarevanje povzroča v staničju ličinke kemične spremembe (rast, preobrazbo itd.) in ne vitamini ali hormoni. Toda o tem kaj več drugič!

Nadalje je treba vedeti, da izvira tista življenjska sila, ki je potrebna za razvoj ličink, predvsem iz radioaktivnosti peloda. Pelod nekaterih cvetov ima več, drugih zopet manj radiobakterij. Mimogrede naj omenim detelje in pravi kostanj, ki imajo največ do sedaj znanih radiobakterij. Pomnite pa, da noben pelod ni brez radiobakterij oziroma brez radioaktivnosti. Iz zgoraj navedenega bo postalo marsikom jasno, kakšno vrednost predstavlja za čebelarja kostanjeva paša.

Kdaj naj spomladi pričnemo z dražilnim pitanjem? Določiti moramo, kdaj se bo pričela glavna paša in približno šest tednov pred njenim nastopom pričnemo dražilno pitati. S pitanjem pa je treba nadaljevati, tako da pokladamo stalno vsako jutro ali vsak večer po en do poldrug deciliter, t. j. poln navaden kozarec. Če pa nastopi slabo vreme, je prav, da obrok podvojimo ali da dvakrat krmimo, zjutraj prvi in zvečer drugi deciliter. Nekateri čebelarji pitajo dražilno tudi tako, da prično z majhnim obrokom, n. pr. s pol kozarca klaje, nato pa obroke postopoma zvišujejo. Drugi večer vlijejo v pitalnik poln kozarec raztopine, tretji poldrug kozarec in tako dalje do pol litra (5 kozarcev), nato pa v nasprotnem smislu obroke zmanjšujejo. Tako dražilno pitanje traja približno 20 dni in hoče v panjih nekako pričarati rast in padanje naravne paše.

Z dražilnim pitanjem prenehamo vsaj tri tedne pred glavno pašo. Če bi še nadaljevali, bi plemenjak prisilili k rojenju. Dosegli bi potemtakem ravno nasprotno, kar smo hoteli. In v tem je dvoreznost dražilnega pitanja.

\* Vzemi raztopino sladkorja v razmerju 1:1 = 5 kg sladkorja in 5 kg vode (5 l), v to vlij liter posnetega mleka, ki si mu dodal stepeno jajce z beljakom in rumenjacom vred. Namesto mleka in jajca dodajo nekateri zgoraj navedeni količini raztopine  $\frac{1}{2}$  kg navadnega kvasa, ki so ga raztopili v  $\frac{1}{2}$  l mlačne vode. Sladkorno raztopino s kvasom pa je treba nemudoma pokrmiti — sicer prične kipeči.

# ČEBELARSKA OPRAVILA PRED GLAVNO PAŠO

F. R.

Marsikatero čebeljo družino ima na vesti letošnja pomlad. Po nekaj toplih dneh je nenadni mraz čebele zopet uklenil v zimsko gručo, tako da se niso mogle pomakniti za medom in so pomrle od lakote tako rekoč pri polnih skledah. Sedaj je skrajni čas, da se čebelar odloči, kako bo čebelaril: na roje ali na med. Že iz pomladanskih mesečnih opravil (št. 3/4 SČ) se lahko poučiš, kako je treba ravnati s čebelami v prvem ali drugem primeru. Če ne misliš večati svojega čebelarstva, si se najbrž odločil za pridelovanje medu in pravočasno razširil plodišča. S tem si dal matici dovolj prostora za zaleganje in čebelam za grajenje satja, družini pa si vsaj za nekaj časa pregnal veselje do rojenja. Vseeno pa moraš biti dva mesca budno na straži, da natihoma le ne pride do rojilnega razpoloženja. Zato uporabi preprost pripomoček: gradilni satnik (gradilnik) ali gradilno letvico. Zdi se mi, da je gradilni satnik boljši, ker ga v plodišču med drugimi sati čebele raje »primejo«. Naredi si ga takole: navaden satnik predeli z navpično letvico na dva enaka dela. V sprednji del tega satnika zažiči in vdela vanj satnico, v zadnji del pa vdela začetek satnice! Tako narejen gradilnik porini v plodišče na mesto drugega sata in ga preglej vsaj vsakih 10 dni! Kaj vse boš opazil na njem? Včasih bo v njem sama trotovina, včasih bo ta pomešana s čebeljimi celicami, večkrat pa bo sat v njem sestavljen iz samih čebeljih celic. Če grade čebele samo čebelje satje, tedaj ne nameravajo rojiti, če je med čebelje celice že pomešana trotovina, so prenehale misliti na rojenje. Toda tudi pri samem trotovskem satju še ne mislijo na rojenje. Izrezuj pa jim trotovino šele potem, ko je zaležena in se svetlika na dnu celic že mleček, kajti poraba mlečka rojenje najbolj omejuje. Če pa najdeš v gradilniku nastavke matičnikov, je rojilno razpoloženje doseglo svoj višek. Takoj odvzemi takemu panju 2—3 sate zalege, ga temeljito prestavi in mu zamenjaj čim več satov s satnicami, da bo družina delala. Da rojenje še zanesljiveje preprečiš, izmenjaj tudi matico— seveda, če že imaš katero. Ako pa čebele v gradilniku sploh ne grade, je to znak, da bo družina v kratkem rojila — če že ni.

Prav tako važna kot razpoloženje družine je njena preskrba z medom. Obilna zalega použije dnevno—skoraj vse, kar pašne čebele sproti nanosijo. Zato se pri vsakem pregledu pozanimaj tudi za medene zaloge! Zadošča ti že bežen pregled krajnih satov, kjer se ti zasmеjejo nad obnožino medeni venci. Ob trajno slabem vremenu pa je treba zasilno krmiti s sladkorno raztopino, ker že en dan lakote utegne slabo vplivati na čebelarjevo žetev. Obroki takega pitanja naj bodo veliki; 1 do 2 litra. Mogoče boš opazil pri pregledu na robovih satja začetke matičnikov, ki so prvi znak rojilnega razpoloženja. Če bi te matičnike podrl, bi čebele kmalu potegnile nove — rojenja ne bi preprečil, ampak ga zgolj zavrl. Izrezovanje matičnikov nima torej nobenega smisla — panj samo oslabi, ker čebele lenarijo, matica pa tudi manj zalega zaradi nameravanega rojenja.

Pač pa boš preprečil rojenje, če preložiš vse sate iz plodišča z matico vred v prazen panj. V starem panju bodo ostale le stare čebele. Da ne bo

družina prehitro oslabela, ometi in ji dodaj mladice z dveh satov! Namesto odvzetih satov jim daj prazne sate in satnice, vsakega pol, in pa mlado, sprašeno matico. Po 8—10 dneh odvzemi stari družini matico, družino pa prestavi v medišče starega panja; tako boš dobil močno družino, ki ne bo zaostala v donosu in tudi rojila ne bo.

Če si se odločil, da boš pustil kako družino rojiti, jo dražilno pitaj (glej mesečna opravila v SČ št. 3—4/1955, str. 81)! Tudi je ne prestavljaj! Poskrbi pravočasno za nov dom bodoči družinici in za vse, kar je potrebno za ogrebanje, vsajanje ali prestrezanje rojev. Nujno je, da si vsak dan pri čebelah, sicer ti bo roj ušel. Panj, v katerega boš vsadil roj, očisti in prezrači, zažiči satnike in vdelay vanje cele satnice, zamaži razpoke v panju in ga prepleškaj, obod pa premaži s karbolinejem. Pripravi sipalnik, omelce, ogrebalnik, zajemalko ali žlico, posodo z vodo in ročno brizgalko, mačka, lestev itd.

Ko dočakaš težko pričakovani trenutek in se ti vsipa roj iz panja, počakaj, da se nekoliko spreleti. Nato ga obrizgaj z ročno brizgalko tako, da pada voda v drobnih kapljicah kot rosa od zgoraj na letajoče čebele. Nikakor jih ne obmetavaj s peskom ali prstjo. Z vodo orosene čebele se bodo kaj kmalu usedle na kako vejo. Roj, ki sedi na dostopni veji, brez težave otreseš v podstavljeni ogrebalnik. Težavneje bo ogrebanje v gostem grmovju. V tem primeru prisloni k roju ogrebalnik, poškropi čebele z vodo, zajemi od spodaj navzgor dve do tri žlice čebel in jih vrzi v ogrebalnik. S svojim bučanjem bodo kaj kmalu privabile vanj tudi ostale čebele. Če sedi roj na neprimernem mestu, ga preženi z dimom ali razredčeno karbolno kislino, z visokega drevesa pa ga otresi z mačkom. Ogrebani roj vsadi čimprej v pripravljeni panj, sicer se čebele preveč privadijo ogrebalnika.

Ako imaš vršo, boš z njo prestregel roj že kar pri žrelu. Prihranil si boš mučno ogrebanje in se izognil marsikaterim nevšečnostim.

Ko se roj združi v gručo v vrši ali ogrebalniku, kar je znak, da ima matico, ga s krepkim udarcem na vršo ali ogrebalnik stresi na sipalnik, od koder se bo kmalu kar sam sprašil v panj. Ko se spraše vse čebele v panj — lahko jim pomagaš, če so prepočasne, z omelcem ali peresom — okence zapri, vratca pa pusti čez noč odprta, da se roj ohladi.

Zgodí se, kadar roji več panjev hkrati, da se roji v zraku pomešajo in združijo. Če se združita dva prvca, ni nič hudega; čebele bodo odstranile eno matico in se mirno združile. Isto velja za roje z nesprašenimi maticami. Usodno pa je, če se združita roj s sprašeno matico in roj z deviško matico. Čebele se začno takoj strahotno klati. Tak roj nabrizgaj z vodo, ga ogrebi in stresi na rjuho, poišči matici, zapri vsako posebej v matičnici in ju položi na rjuho v primerni razdalji. Čebele se bodo sprašile k svojim maticam. Združevanje rojev preprečiš najlažje z vršami, v katere jih vjameš.

Vse take neprijetnosti si prihraniš z narejenci. Narejenci pa zahtevajo dobro poznavanje čebeljega življenja, neveščak kaj lahko uniči pri tem svoje družine. Panj, ki naj da narejenca, mora imeti staro matico, mlade pa v zrelih matičnikih. Pripravi si prazen panj in ga opremi s satjem; ker narejenec ne gradi tako pridno kot naraven roj, mu ne daj preveč satnic! Da ti ne bo izrojil z matico vred, mu ne daj medenega satja, pa tudi ne pitaj ga takoj! Roje delamo ob lepem vremenu. Tedaj izloži iz starega panja na kozico vse sate, le sat z matico pusti v starcu, vstavi pa v ta panj

še prazne sate, pomešane s satnicami! V novi panj pa zloži vse sate s kozice in še kak prazen sat! V čebelnjaku ga postavi na drugo mesto. Podri mu vse matičnike razen enega. Ker ima zaležene sate, sate z obnožino in mlade čebele, ki več dni ne bodo izletavale, mu nalij vodo v prazno satje! Ker bodo mladice gojile zalego, ga toplo odeni in po potrebi pitaj! Živalen postane šele po 14 dneh in, ko se spraši matica, je panj v redu. V pošteno oskubljenem starcu, ki obdrži le matico in pašne čebele, začne matica takoj zalegati, čebele pa nosijo med in obnožino nemoteno naprej. To je najpreprostejši način narejanja rojev.

Z rojenjem, bodisi naravnim ali umetnim, se v čebelji družini marsikaj izpremeni. Roj kot izrojenc začneta nekako novo življenje. Zato je potrebno, da ju stalno opazuješ. Čebele začno marljivo graditi satje in ob dobri paši delo hitro napreduje, počasneje pa, če so v satnikih samo osnove, in v kranjičih, kjer niti teh ni. Pomagaj jim s hrano! Močan roj izdelava v 5 do 4 dneh vsaj delno vse satnice. Tretji dan po rojenju poglej v prvcu, če matica zalega, pomakni po potrebi zalego s kraja panja v sredino ter popravi skrivljene ali celo sprijete satnice! Drugca pa opazuj le od zunaj! Nemirne čebele ti naznanijo izgubo matice. Prepričaj se, če je res nima in mu daj drugo, sprašeno, ali pa sat z mlado zalego. Nikakor ga ne smeš združiti s prvcem, ker bi se čebele klale. V drugca, ki mirno izletava in nosi, poglej po 10—12 dneh, če se je matica sprašila in če že zalega. Tudi pri njem prestavi gnezdo v sredino! Roj trajno nadzoruj, ob slabem vremenu in prestanku paše pa ga krmi! Hrane mu ne sme primanjkovati, ker bi sicer matica slabo zalegala ali celo prenehala zalegati, čebele pa bi izmetavale zalego, zaradi česar bi panj v razvoju zelo zaostal. Ko ima roj na satju že za dva prsta široke medene vence, je izven nevarnosti in v redu ter se bo normalno razvijal. Ko začne čez 30 dni prinašati medečino že mlade čebele, si roj dodobra opomore.

Kaj pa izrojenc? Tudi tega preglej, v kakem stanju je! Ugotovi, ali se je matica sprašila, ali ni mogoče osirotel. Če je družina slaba, jo pojačaj z rojevimi čebelami ali s pokrito zalego! O teh opravilih pa kaj več prihodnjič!

## USODNO OBVESTILO

JOZE KLEMENCIC

Spet ni kaj prida! Hladen veter tuli preko posek in lesovja, podi meglo in vrtniči oblake okoli našega čebelnjaka na Jelovici. Zavijamo se v plašče, a kljub vsemu nam sredi julija sega mraz do kosti. Naše ljubljenske ne izletavajo; lepo čakajo doma boljšega vremena. In to je tudi prišlo.

Okoli poldneva je veter ponehal, oblaki so se razmaknili, da je moglo skozi ozke razpoke posijati toplo, poletno sonce. Tega so čebele čakale. Zrela so bila naenkrat premajhna za vse trume marljivih iskalk medu. Da, lepo je poslušati to brenenje in gledati vrvenje, ko hoče majhna žival povedati svetu: »V delu je življenje.«

Razveselili smo se lepega dneva, toda prerano. Komaj je bil izlet končan, že je zavela burja sem od Karavank, sonce so zakrili temni oblaki in votlo

je zagrmelo. Tiste čebele, ki so komaj izletele, so se vrnile domov, vse ostale je omrtvičil dež in hlad. Čez in čez so ležale mrtvice po rastlinah, po skalah in štorih. Zaman smo pričakovali sončnih žarkov; niso in niso hoteli priti. Skušali smo omiliti nesrečo, pa smo tiste, ki so obležale pred čebelnjakom, začeli pobirati. Dela je bilo v nedogled in pri njem nas je dohitel mrak. Žalostno delo — malo uspeha!

To pot za slovo na Jelovici ni zadonel vrisk iz mladih čebelarških grl, tudi govorca je utihnila. Odhajali smo nemi, zagrenjeni in pogreznjeni vase. Končal se je dan, tako usoden za čebelarstvo pašo na planinah, a na žalost tako pogost. Še nekaj takih dni in imeli smo zdesetkane prej močne družine.

A nismo odnehali! Naš up, potrjen na izkušnjah prejšnjih let, nam je v avgustu prerokoval lepe uspehe. Vsaka huda stvar se unese in ni vrag, da se ne bi tudi vreme. Potem bo zamedila jelka; s svojim svetlordečim cvetjem bo pokrila širne goljave in planjave cipere, ki se mu bo pridružil še modro cvetoči gadovec. Naš načrt je bil lep, samo uresničil se ni. Namesto cvetja je prostrane poseke in kotanje pokrila v jutranjih urah slana. Čez dan pa je burja majala krošnje dreves in njen mrzli piš je prisilil čebele, da so se stisnile v zimsko gručo. Da je bilo to res pristno poletno prezimovanje, priča dejstvo, da sem ob teh dneh opazil na dnu panjev mrtvice. Ni kazalo drugega, kot da se poslovimo od tu, kjer smo bili večkrat veseli odličnih donosov. Pri prenašanju, prekladanju in prevažanju smo se držali tako kot Napoleon pri svojem begu iz Rusije, mislili pa smo si tudi približno tako.

In prišli smo po dvomesečnem »ražanju« s praznimi panji brez zalege zopet domov. Sedaj je bilo treba čebele pripraviti za pravo zimo.

Večer za večerom sem pokladal mešanico medu in sladkorne raztopine. Toda čebele niso bile več tiste neugnane, z nobeno količino zadovoljne lakotnice. Hrana je le počasi zginevala iz pitalnikov. Zalega se je začela obnavljati. In še nekaj sem opazil, česar dotlej ni bilo v septembrskih dneh. Napadala jih je pravcata majniška bolezen z edino razliko, da so nekatere imele pokvarjena krila. Najhuje pa je bilo to, da bolezen vso jesen ni ponehala. Zato se družine kljub novim mladnicam niso opomogle. Zdele so se mi čedalje šibkejše. Edino upanje sem imel, da bom zazimil same mladice, ki bodo z lahkoto prestale zimo.

Še nikoli pri svojem dvajsetletnem čebelarjenju nisem tako skrbno zazimil čebel kot to leto. Dal sem jim zadostno zalogo hrane, jim zožil gnezda na toliko satov, kolikor so jih obsedle, stisnil panje in odel, da ni mogla nobena sapica do njih. Samo nekaj ni bilo v redu!

Tisto izletavanje, tekanje in prekucevanje, ki je bilo podobno vedenju mravelj, so opazile senice. Kmalu se jih je nabralo okoli čebelnjaka cel trop; vsaka čebela, ki se je prikazala iz panja, je končala v njihovem kljunu. Vsa moja jeza, združena z ropotanjem, obmetavanjem in strašili ni nič zalegla. Še bolj predrzno so postale. Skratka, več čebelnjak je bil njihov. Nisem si mogel drugače pomagati, kot da sem zaprl žrela, dvignil brade pri panjih ter skušal tako abvarovati čebele pred njihovo vsiljivostjo. Nato sem ob vsakem toplejšem vremenu odstranjeval izpred žrel mrtvice. Pri tem sem zadrževal sapo in pritiskal uho na panje, da bi dognal, če so

še žive. Zdelo se mi je, da imajo globok, zdrav šum. Tu pa tam so me počastile tudi z izletom. Zdel se mi je slab, večina se jih ni vrnila. Iz nekaterih panjev pa so se kaj klavrno privlekle, tako da me je bolelo srce. Kaj jih muči? Lakota ali žeja?

S strahom sem pričakoval prvih toplih spomladanskih dni, ki so nastopili v začetku marca. Ko so se pri sosednjih čebelarjih čebele že spreletele, so pri meni brnele po zraku samo poedinke, a še te so ostale zunaj. Vzne-mirjen, kaj je z njimi, sem pokukal v njih domovanje. Komaj sem se dobro zavedel, že je butnil vame trop razdraženih čebel. In to je bilo tudi vse, kar je moglo leteti. Druge so žalostno lazile po mrtvicah na dnu panja. Bile so črnikaste, oropane vseh dlačic. Satovje je bilo čisto, o griži ni bilo sledu. Poraba medu se mi je zdela normalna. Širok veneec pokrite zalege, ki ga pa niso mogle vsega obsesti, je pričal o borbi za samoohranitev.

Pobit in potrť sem ugotovil, da je v vseh plemenjakih približno ista slika. In še nekaj! Z združevanjem si nisem upal napraviti niti ene družine, ker sem se bal ropanja in še večjih izgub. Zato sem vse panje zažveplal, med iztočil, satovje pa prekuhal v vosek. Bilo ga je pol centa. Čebele sem poslal na veterinarski zavod v Ljubljano v preiskavo in pregled.

Zdelo se mi je, da se moji vrstniki spogledujejo, češ glejte ga, vse čebele so mu padle, kljub temu da se ima za imenitnega čebelarja; sedaj pa vidi, koliko zna. Tako sodbo sem bral z njihovih obrazov. S težavo sem čakal na izvid veterinarskega zavoda v Ljubljani. Tudi ta je prišel. In njegova vsebina? »Vzorci čebel, poslanih v preiskavo, smo pregledali in ugotovili pršičavost.« Pod to kratko ugotovitvijo podpis raziskovalca in nič več...

Moj čebelnjak pa samuje! V živopisanih panjih ni življenja! Tiho je in mirno! Samo v večernih urah se prikaže iz skritega kota suh pajek, ki mu je pršičavost prizanesla, a odstranila bogato pogrnjeno mizo.

## ROJ V KOPALNICI

ROZNODOLSKI

Slovenski čebelarji že od nekdaj radi prebiramo zanimive doživljaje iz življenja naših čebelarskih tovarišev. Še pred leti smo se nič kako zabavali ob veselih dogodivščinah Inocenca Revaja, odkar pa so se nam Revajev ata izneverili in raje prebirajo učene knjige, ko pa pišejo v »Čebelarja«, ni bilo v našem listu ničesar podobnega. Nič čudnega ni, da so začeli čebelarji godrnjati, da pogrešajo takih zabavnih stvari. Celo stric Matic so nekam zmajevali z glavo in se spraševali, če slovenski čebelarji res ničesar več ne doživljamo. Tudi uredniku ni bilo všeč, da nihče ne piše kaj veselega. Zaman je prosil na levo in desno. Ničesar ni bilo. Zadnjič je pobaral Pašetovega Janeza, ali ne bi napisal kaj za »Čebelarja«. Če zna pisati za »Pavliho«, ni zlomek, da ne bi znal tudi za naš list. Saj je na čebelarskem področju toliko mikavnosti, da mu ne bo težko izbrati primerne snovi. No, in Janez se je kar ojunatil, pa poslal uredništvu svoj prvi prispevek. Marsikdo ga je z zanimanjem prebral in med junaki njegove čebelarske tovarišije opazil celo



samega sebe. Zdaj pa moram tudi jaz odpreti svojo torbo ter iz obilice prijetnih in neprijetnih spominov izbrati kaj zabavnega. Velika škoda bi bila, če bi padlo v pozabo, kako je Medenov Veljko reševal dve svoji izbrani čebelji družini sredi najhujše zime, ko je zdrknil toplomer na dvajset stopinj pod ničlo in je vsak čebelar, če je le mogel, zadovoljno sedel ob topli pečici in s svojimi čebelicami vred sanjal o cvetoči pomladi, ki bo vendarle kmalu prišla. Žgodbo sem v veseli družbi že večkrat povedal. Marsikdo se je ob njej od srca nasmejal in mi svetoval, naj jo zapišem za vse večne čase, da bodo tudi naši zanamci to brali in videli, kako so nam bile čebelice pri srcu.

Med ljubljanskimi čebelarji, ki jih je na ducate vseh mogočih vrst, bi ne našel nikogar, ki bi ne poznal Medenovega Veljka. Saj je spoštovan in ugleden možak. Ne moreš si zamisliti čebelarskega sestanka, na katerem ne bi povzdignil svoje močate, tehtne in važne besede. Ko bi le vedeli, kako vse prisluhne, kadar odpre svojo malho! Sam se prav nič ne zmeni za Solatarjevega Jožeta, ki nekam nezaupno in dvomljivo posluša modre besede svojega prijatelja. Pa tudi po drugih republikah, kamor vozi Veljko svoje čebelice na pašo, s spoštovanjem izgovarjajo njegovo ime ne le čebelarji, temveč tudi železničarji vseh rangov od premikačev in vlakovodij pa do različnih šefov, ki se spominjajo njegove sladke prijaznosti, strokovnih nasvetov in blage dobrotljivosti. Vsi vedo, da je sposoben mož, ki mnogo ve in ki zares umno gospodari. Pa le ne mislite, da bi šlo vse to brez njegove delavne, podjetne in ljubeznive gospe soproge. Veljko ji je popolnoma zaupal finančne in knjigovodske posle svojega čebelarskega podjetja. Se pač zaveda, da znajo ženske to mnogo bolje voditi ko mi moški. Tako je Veljkov ugled še bolj zrasel v očeh čebelarjev in Solatarjev Jože, ki je tako rad govoril o čebelarjih, češ da so pri ženah copate, si je sam srčno želel, da bi imel doma prav tako vodstvo. Ženka Tončka je položila roko na vso Veljkovo čebelarsko dejavnost in odtlej ni bilo važnejših sestankov njegove ožje čebelarske skupine, ki bi se jih ne bila udeleževala tudi ona. Marsikatero modro je dejala in svetovala, ko si čebelarji niso vedeli več pomagati; svojemu možu je neprestano segala v besede in mu kar od kraja nasprotovala. Prav nič ni bilo prav, kar je rekel. Nič čudnega, da so bili Veljkovi uspehi kar očitni in da ga je začel marsikateri nevoščljivec gledati po strani. Okvirčkov Boštjan je na pol v jezi, ker si sam ne zna pomagati iz revščine, celo dejal, da napravi Veljkec iz dinarja kar cel tisočak; tako da zna vse prav obrniti. Toda pustimo vse to. Od srca mu privoščimo, da ima srečo in mu »rata« vsepovsod.

Veljku so bile že od nekdaj pri srcu čebelice. Ko smo začeli tudi Slovenci na umen način vzrejati matice, je bil med prvimi, ki je prisluhnil tej skrivnostni učenosti. Ni bilo tečaja brez njega. Tako se je poglobil v vzrejo, da je hotel prekositi prav vse. S svojimi, naravnost revolucionarnimi idejami je neštetokrat razburil prizadetega strokovnjaka na tem področju, rajnega profesorja Verbiča, ki je videl v mladem možu sicer delavnega in sposobnega, pa le malo preveč navdušenega in zanesenega vzrejevalca. Veljko je poznal vso teorijo, a najbolj so mu ugajale velike čebele z dolgimi rilčki, ki sežejo prav v vsak cvet, pa naj bodo medovniki še tako globoko. Prebral je vse mogoče o njih in tudi ugotovil, da so jih pri nas nekaj let pred vojno našli na Kočevskem. Na to stran so se obrnile njegove misli in, če bi prav

v tem času ne bila izbruhnila vojna, bi jih bil Veljko že imel v svojem čebelnjaku. Prekrižala mu je račune in šele po osvoboditvi je začel spet misliti nanje.

Po preudarnem in temeljitem posvetovanju z boljšo polovico, ki jo je bil na dolgo in široko poučil o koristi dolgih rilčkov ter ji natančno razložil, kaj so tomenti, dlačice in obročki, je dobil dovoljenje, da sme oditi na pot. Vse je bilo zavito v največjo tajnost in nihče od prijateljev ni zvedel, kje je Veljkec. Tako je bilo vse skrivnostno ko takrat, kadar ljubljanski čebelarški magnati vozijo čebele na pašo. Zvečer so čebele še doma in vesel si, ko kramljaš z dobrim prijateljem Janezom o pridnih muhicah. Revež nič ne ve, kam bo peljal na pašo, a ko greš zjutraj mimo njegove hiše, da bi mu po stari navadi želel »dobro jutro« in si mimogrede izposodil luknjač, opaziš, da ni žive duše v njej. Vse je izginilo s čebelami vred; noč je vzela Janeza, ženko, hčerko in celo zeta. Na vratih pa bereš tole prijazno in tovariško obvestilo: »Odpotovali za dalj časa. Informacije pri sosedu«.

Pa sta ljubljanska čebelarja Škrt in Glad sklenila, da jo bosta pošteno zagodla takim skrivnostnim pticam selivkam. Da bi prišla zagonetnim prevaževalcem na sled in izvohala dobre paše, ne da bi bilo treba žrtvovati težke tisočake za njih iskanje, sta uvedla kar dežurno službo na ljubljanski tovorni postaji. Takole v prvi polovici maja, ko se pripravljajo ljubljanski muharji za prevoz na akacijevo pašo in si vsakdo srčno želi, da bi jo v čim večji tajnosti pobrisal iz Ljubljane, sta kar vsak večer oprezala na postaji. Pozdravljala sta svoje navidezne drage prijatelje, tu in tam celo pomagala vzdigniti kak panj, pri tem pa vohljala, kam so pravzaprav namenjeni. Kar mimogrede te je Škrt vprašal, kam greš z dragocenim tovorom. Četudi si mu po pravici povedal, te je nezaupno motril od nog do glave; njegov tovariš pa je medtem z baterijsko svetilko svetil na tisti del vagona, kjer so nalepljeni listki s podatki o tem, kam gre pošiljka. Za vsako ceno se je hotel prepričati o verodostojnosti tvojih izjav. No, naš Veljko je bil takrat še varen pred takimi prijatelji; nihče ga ni ovohljal in srečno jo je pobrisal iz Ljubljane.

Čez teden dni smo ga obiskali in se močno začudili, ko smo opazili na balkonu njegovega zares lepega in modernega stanovanja v četrtem nadstropju velikega stanovanjskega bloka dva žnideršiča in v njih čebelice, ki so veselo izletavale in se čudile lepoti našega glavnega mesta. Kaj takega! Iz zapuščenih kočevskih hribov pa v tako razkošje! Veljko je bil presrečen in nas je kar od kraja objemal. Ko mi je dal s prstom na ustih znak, sem koj vedel, da mi bo povedal nekaj skrivnostnega, česar ne smejo vedeti drugi tovariši, najmanj pa žena. »Pridi jutri opoldne, ko ne bo žene doma!« je dejal. Res sem prišel. Veljko je že čakal in po stari navadi od samega dolgočasia in nestrpnosti kvartal sam s seboj. Potem je začel pripovedovati. Nekaj dni je lazil okrog Ribnice in Kočevja, večkrat lačen ko sit, saj je bilo prvo leto po vojni še hudo za to in ono. Čebelarji, ki jih je obiskoval, niso imeli ničesar, nekateri niti strehe ne nad glavo. Pa je vztrajni Veljko vsepovsod vzpodbujal čebelarje, pregledoval in ocenjeval njihove čebelice, jim svetoval to in ono, nikomur pa ni razodel, s kakšnim namenom je prišel na obisk. Čebelarjem je bila gospodova prijaznost zelo všeč, le čudili so se,

zakaj gledajo čebele, jim trgajo krila in jih opazujejo celo s povečevalnim steklom. Ej, to morajo biti pa presneto učen gospod, si je marsikdo mislil. Veljko pa je le zvedel, da so bili pri čebelarju Juntezu že nekaj let pred vojno učeni čebelarski gospodje iz Ljubljane, da — celo neki Amerikanec — in da so se vsi ustavili ob Junteзовih čebelicah. Kmalu se je razširil po deželi glas, da ima Juntez najboljše čebele, čebele z dolgimi rilčki. Veljko je prisluhnil. Ni ga več zanimalo, kje še živi kaka čebelarska duša. Mahnil jo je naravnost na Junteзовino in pristrčno pozdravil pri kosilu sedečo družino. Povedal je, od kod prihaja, in tudi to, da bi rad kupil kak panj čebel. Juntez je molče ogledoval prijaznega gospoda in že hotel odkimati, ko so se ustavile njegove oči na ženi, ki je namesto njega odgovorila: »Mogoče bo pa le kaj. Ampak, gospod, za denar ne bo nič! Glejte moža! V edini obleki je, a jaz in otroci smo prav taki. Mogoče pa le imate vi, ki ste tako nobel oblečeni doma kaj več. Naše čebelice so najboljše in tudi dolge rilčke imajo. Le vprašajte v Ljubljani učene gospode!«

Veljka je kar pretreslo. Zavedal se je, da je prišel na pravo mesto. Vse bi dal za čebelice z dolgimi rilčki. Začel se je pogovor o tem in onem. Zmenili so se, kaj vse bo dal Veljko in kaj njegova gospa. Tudi o tem so se pogovorili, kaj bo dal Veljko na tihem, da žena ne bo vedela. Zvečer je Veljko že sedel na vlaku. Zadovoljno je drdral vlak v Ljubljano in peljal Veljka, njegov zaklad ter čebelarja Junteza, ki ga je za nekaj dni povabil v goste. Gospa Tončka je oba veselo sprejela in, ko ji je Veljko zvečer v postelji skrivnostno razlagal, koliko so one družine vredne, se je omečilo njeno srce. Dobrodušna, kot sta oba, in pa zato, da bo več sreče pri živalcah, sta temeljito pregledala garderobo ter dala Juntezu še več, kot so se bili domenili. Veljko pa je tej odkriti pogodbi dodal še tajno klavzulo, za katero žena ni smela vedeti. Obljubil je Juntezu še ono lepo obleko, ki jo je imel na sebi, vendar s pridržkom, da jo dobi šele spomladi.

Veljko je bil tisto noč najsrečnejši človek na svetu in dolgo ni mogel zaspati. Ko pa je proti jutru le zadrževal, je v sanjah gledal tako čudovite stvari kot še nikoli dotlej. Same lepe matice so letale okrog njegove glave; vsaka je bila zaznamovana z rumeno opalitno ploščico. Čebelice so mu dobrovoljno kazale dolge rilčke, on pa je stal sredi svojega ogromnega čebelnjaka, ki je bil ves poln samih čudovito močnih družin. Na vratcih panjev so bili beli papirnati zapiski in na njih so bile pri vsaki družini označene s čudovitimi barvami dolžne rilčkov od 6,880 do 7,520.

Spodaj so bili napisani donosi teh družin, ki so šli v same cente. V sosednji sobi, kjer je bilo shranjeno satovje, je videl ob dolgi mizi svoje najboljše prijatelje in ženko Tončko, ki so se sklanjali nad zemljevidom ter s prsti kazali daljne kontinente, kamor potujejo neštete pošiljke Veljkovih matic. Na mizi so bile cele skladovnice matičnic in brhka čebelarska asistentka, ki jo je že od nekdanj želel imeti, čeprav se žena z njegovo željo ni niti najmanj strinjala, je prilagala za prevoz opremljenim matičnicam veterinarska potrdila. Na stenah čebelnjaka so visele zlate kolajne in častne diplome v vseh mogočih jezikih. Najlepša med njimi je bila tista, ki so jo lani na pustni torek prinesli dragi prijatelji v znak spoštovanja, predvsem pa kot priznanje za uspehe na čebelarskem področju, zlasti pri vzreji matic.

Ko se je zbudil, je premišljeval o sanjah in bil prepričan, da pomenijo dobro, čeprav vanje nikdar ni verjel in je le iz navade prebiral sanjsko knjigo. Spomnil se je znanega srbskega pregovora »Što se babi htilo, to se babi snilo« in kar hitro je bil pri ženi, pa ji vse povedal. Še čebelar Juntez je bil tega vesel. Veljko ga je spremil na postajo, mu želel srečno pot in mu naročil, naj gotovo pride spomladi, morda v maju, spet k njemu po obleko. Sam mu bo že pisal, kdaj.

Rad bi vam vsaj površno opisal idilo, ki bi jo tedaj lahko videlo srečno oko vsako sončno opoldne na Medenovem balkonu. Čebelice so iz obeh panjev živahno izletavale, gospa Tončka pa je sedela pri njih, za vsak primer v spoštljivi razdalji od panjev. Kolikor tudi je imela čebelice rada, njihovih pikov ni mogla prenašati in za vsak nesrečni ubod je bil Veljko osebno odgovoren. Veljko je stal ob panjih, gledal vesele čebelice, sem in tja katero ujel, jo držal med prsti, jo opazoval s povečevalnim steklom ter govoril o sivih dlačicah, tomentih, dolgih rilčkih, krilnem indeksu in o vsem mogočem. Ženi je bilo teh modrosti kmalu dovolj in ga je osorno nadrla: »Nehaj že s temi rilčki in tomenti! Važneje je, da bo onole polno!« Pri tem mu je pokazala v kot balkona, kjer so na treh policah sameval prazne, zarjavele in zaprašene medene kante, ki še niso videle medu, odkar Veljko čebelari. Veljko je zamahnil z roko, kot bi hotel odpoditi nadležno misel, in dejal: »Žena, letos bo vse polno; še premalo jih bo. Ti dve družini garantirata za to!« Sedel je k njej in v mislih sta oba popotovala v daljno Šumadijo, kjer je akacijevih cvetov čez mero, pa spet tja v Bačko, kjer bosta ujela tretjo in četrto akacijevu cvetenje, in končno še v Prekmurje, kjer bo peto točenje. Nato pod Krim ali v Logatec, nadalje na dušico in žepek v Liko ter celo v rožmarin na Hvar. Veljko je slikal vse v bleščečih barvah in označeval donose le v tonah, čeprav sam ni še nikoli vozil tako daleč. Toda časa je imel dovolj, da je delal načrte in te bo sedaj tudi skušal uresničiti.

Tako je Medenovim minevala sončna jesen v prijetnem razpoloženju in samih drznih načrtih za prihodnjo sezono. Medenovi so vedeli, da imajo na balkonu zaklad — zaklad, ki bi ga ne oddali za nobene denarje, tudi za zlate ne. Veljko je še naprej vneto bral le to, kar je bilo v zvezi z maticami in z vzrejo. Ostalo ga ni brigalo prav nič. Teoretično je bil temeljito pripravljen; treba bo obdelati še praktično plat. Tega se ni bal. Iz Čebelarne je prinašal domov vse mogoče stvari. Sproti je kupal orodje in priprave za vzrejo, čeprav pogosto niti vedel ni, čemu so potrebne. Miza je bila od dneva do dneva bolj polna vzrejnih letvic, matičnic, čepkov, rezil in ne vem še česa. Tako dela dober čebelar; v pozni jeseni in pozimi se pripravlja na prihajajočo sezono.

Tista sončna jesen je minila in prišla je zgodnja zima, huda in ostra, da malo takih. Veljko je skrbno odel oba panja z vsemi mogočimi odejami. Ponoči, ko je ležal v topli postelji skrbno odet in ga je bilo komaj videti izpod mehkih pernic, ga je začelo skrbeti, kaj bo z ubogimi čebelicami, če mraz ne pojenja. To skrb je previdno razložil svoji ženki, da jo pripravi na najhujše. Ob Novem letu je zdrknil termometer tja na dvajset stopinj pod ničlo in Veljku ni bilo nič manj mraz, ko je pomislil, da bi utegnilo biti pri čebelicah kaj narobe.

(Dalje prihodnjic)

## MLEČEK NESMRTNOSTI

(Parodija)

Kadar starost človeku stopi v kosti,  
kdo mu ponudi lek, ki vrne mladost? —

Krinka diči ruso glavo  
in omelce mu visi ob boku;  
knjiga — panj stoji pred njim odprta —  
sate čita čebelar starina Jaka.  
Sate čita in premišlja o mladosti  
pa o smrti in življenju večnem...  
Svetel dan mu skozi »larfo« sije,  
krasno jutro v brke se smehlja mu —  
jasno jutro, dete Vesne mlade.  
Ali v duši težka megla vstaja,  
strašne misli žro starino Jako:  
»Smrt! Bo treba res umreti?!  
Mar zares naj ločim od čebel se svojih,  
ki sem s trdom, lakoto jih skupaj spravil,  
zdaj, ko čebelnjak sem nov postavil?!  
Veže nanje me ljubezni spona...«  
V takih mislih čebelar je Jaka,  
v takih mislih tri ga zmotijo mladenke:  
»Očka, daj medu nam, da lizale bomo  
tvojih grenkih žuljev sladki sad!«  
Gleda Jaka mlada rosna lica,  
solza se zavisti mu strklja prek brade:  
»Dam vam, punčke, dam vam, kar bi rade,  
ali mi povejte lek, kako uiti smrti,  
lek, ki vrnil bi mladost mi zorno,  
išias pregnal iz kit, kosti mi krhkih!«  
Stopi predenj prva, Mara krasotica:  
»Rose v polju, preden sonce vzide,  
ti nastrezi si v kristalni čaši,  
v njej pa biserov si pest razstopi  
in pijačo to pij juter sedem!«  
»Oj, prismoda ti neumna, kje kristalno  
čašo naj dobim, kje bisere nabere —  
ni ga reveža čez penzionista-čebelarja!!«  
Stopi druga predenj, Breda lepotica —  
kakor zarja ji rdijo lica —  
pa nasmehne se in čebelarju reče:  
»Čaše nimaš, biserov ne zmoreš, reva,  
pa zlata nastrži v solno si kislino,  
spij na večer ta napój mladostni —  
zjutraj se mladenič zbudil boš krepak...«

»Ej, norica, ni zlata pri naši hiši,  
suh vsak čebelar je ko cerkvene miši!  
Mesto solno, rajši cvičkovo bi pil kislino...«  
Tretja, Zora jasna, reče mu in pravi:  
»Rosa, biseri, zlato, kislina...  
vse to išiasa tebi ne ozdravi,  
kdor mladosti išče v tem, ni pravi!  
Sam imaš jo čašo čarodejno,  
sam poišči pitje si mladosti!  
Čaša tvoja so — čebele tvoje...  
V matičnikih skriva mleček se skrivnostni,  
v njem je zbrana sla življenja,  
sila večne, neugnane Vesne —  
skoncentrirana mladost prešerna...  
Vzemi, očka, jej čarobni mleček;  
kri ti v kratkem spet bo vzalovila,  
tajale se gube kakor sneg na soncu,  
pleša se pokrila bo s košato ti frizuro...  
Pazi pa, da mlečka ne iztakne žena,  
jedla bi ga hlastno brez prestanka,  
dokler ne bi v postelji je našel kot dojenčka.«  
Reče Zora jasna to in se prikloni,  
Jaka pa odreže kos ji sata,  
z medom čez in čez lepo zalit'ga,  
Bredi, Mari, figo le pokaže...  
Ko odidejo mladenke rosne,  
Jaka brž se loti opravila:  
matičnikom krade sok mladosti,  
srka, mlaska, vriska od norosti!  
To počenja dan za dnem in čaka,  
kdaj na pleši mu požene dlaka —  
Že čez mesec Jake ni več prepoznati,  
čez pol leta morajo ga v šolo zapisati...  
Še mladosti ni dovolj mu, požeruhu:  
bolj živi ob mlečku ko ob kruhu,  
dokler »fant« dojenček ne postane!  
Še se ne ustavi strašna sila mlečka  
— se preveč ga je nalokal Jaka —  
prej ko leto se okrog zasuče,  
embrio postane mož pogoltni,  
a naposled se razleze — v mleček...

## POROČILO ZA MAREC IN APRIL

**Marec:** V prvi dekadi mesca marca je prevladovalo lepo, toda mrzlo in zelo vetrovno vreme. Po vsej Sloveniji razen na Primorskem je zemljo pokrival sneg, ki se je obdržal še od mesca februarja. Nekaj dni v prvi dekadi in v začetku druge je snežilo. Dnevi druge dekade so bili mrzli in oblačni; prevladovali so večinoma severni vetrovi. Proti koncu druge dekade je padal v niže ležečih krajih dež, v višjih pa sneg. V tretji dekadi je nastopila otoplitev, ki je pobrala zadnji sneg predvsem v nižinskem svetu.

Na splošno je mrzlo in vetrovno vreme čebele pri izletu tako oviralo, da lahko govorimo o pravem izletavanju šele ob koncu mesca. Takrat so čebele nabirale cvetni prah na resju, jelši, leski, trobenticah in zvončkih. Ponekod so čebele prinesle prvo obnožino že v prvi dekadi (Breg—Tržič), drugod pa šele v drugi polovici tretje dekade (Žerovnica).

Prvi spomladanski pregledi so pokazali, kaj je napravila zima. Veliko število opazovalcev poroča zase in za svoj okoliš, da so pomrle številne družine v AŽ-panjih, ker se niso mogle zaradi mraza, ki je sledil zelo toplemu vremenu v mescu januarju, pomikati za hrano, kranjčiči in družine v drugih panjih pa večinoma zaradi prave lakote. Le opazovalca iz Brega pri Tržiču in iz Žerovnice pri Postojni poročata, da so družine dobro prezimile in da so precej močne.

**April** je bil za čebele zelo neugoden. Vreme v prvi dekadi je bilo hladno in vetrovno, v dnevih brez padavin pa je sijalo sonce. Sredi dekade je bil dež v niže ležečih krajih pomešan s snegom. Višji kraji (n. pr. Dražgoše) so imeli še vso prvo dekada mnogo snega. Snežna odeja je tam popolnoma zginila šele proti koncu druge dekade, sicer se pa sneg, ki je padal v prvi dekadi, ni obdržal. Nekoliko manj je bilo padavin na Notranjskem, Primorskem in v Prekmurju, kjer je bilo v prvi dekadi sorazmerno največ izletnih dni. Temperature so bile konec prve dekade zelo nizke predvsem v severni Sloveniji. Nekoliko topleje je postalo v začetku druge dekade, ko je bilo vreme ugodno za izlet po vsej Slovenji, razen na Notranjskem in v severni Sloveniji. V drugi polovici te dekade in v tretji je po vsej Sloveniji prevladovalo deževno in za mesec april razmeroma hladno vreme.

V aprilu so se družine zaradi hladnih, deževnih in vetrovnih dni slabo razvijale. Mnogo čebel, kot poroča opazovalec iz Pristave pri Ljutomeru, je šele v začetku razvoja. Konec mesca je začelo cveteti sadno drevje (češnja; Bilje, Rogatec) in repica, ki je v Bučkovcih kljub neugodnemu vremenu dala prvi donos, vendar na splošno tega cvetja čebele niso mogle izkoristiti. Zakasnela vegetacija je prisilila mnoge čebelarje, da so krmili.

Približno 50 % čebeljih družin, kot poročajo opazovalci iz Novega mesta, Št. Lovrenca na Dravskem polju, Krke pri Stični, Bučkovcev, Cezanjevcev in Dobove, je pomrlo že pozimi in v prvih pomladnih mescih. Nič bolje ni v sosednji republiki Hrvaški, kot poroča opazovalec Počivavšek, kjer je šlo prav tako približno polovica čebeljih družin v izgubo.

Kraj opazovalnice	Donos ali poraba v			Skupno pridobil ali porabil dkg	Srednja mesečna toplina	Dnevi			Sončni sij v urah
	I.	II.	III.			izletni	deževali	s snegom	
	mesečni tretjini dkg								
Breg—Tržič . . . . .	— 30	— 50	— 60	—140	+ 2.5	10	8	10	109
marc	— 30	— 50	— 60	—140	+ 2.5	10	8	10	109
april	— 80	— 60	— 30	—170	+ 7.5	18	17	2	86
Dražgoše—Skofja Loka . . . . .	—130	— 30	— 30	—190	— 0.9	6	5	27	82
marc	—130	— 30	— 30	—190	— 0.9	6	5	27	82
april	— 90	— 90	— 70	—250	+ 3.8	8	19	8	59
Zerovnica—Postojna . . . . .	— 25	— 10	—170	—205	—	9	4	12	110
marc	— 25	— 10	—170	—205	—	9	4	12	110
april	— 70	— 70	— 65	—205	—	19	13	2	74
Krka—Stična . . . . .	— 40	— 30	— 70	—140	—	10	6	27	97
marc	— 40	— 30	— 70	—140	—	10	6	27	97
april	— 60	— 65	—225	—350	—	22	13	5	68
Novo mesto . . . . .	— 20	— 20	+230	+190	+ 2.7	12	3	22	111
marc	— 20	— 20	+230	+190	+ 2.7	12	3	22	111
april	— 40	— 40	— 60	—140	+10.4	24	14	3	105
Sv. Lovrenc na Pohorju . . . . .	— 75	— 85	—105	—205	+ 1.3	11	—	26	116
marc	— 75	— 85	—105	—205	+ 1.3	11	—	26	116
april	—105	—115	— 65	—285	+ 8.5	20	12	3	145
Sv. Lovrenc na Drav. p. . . . .	—100	— 25	— 80	—205	+ 1.2	9	2	9	63
marc	—100	— 25	— 80	—205	+ 1.2	9	2	9	63
april	— 25	—195	—	—220	+ 8.0	23	15	—	112
Dobova—Krško . . . . .	— 45	— 60	— 70	—175	+ 4.9	4	1	—	—
marc	— 45	— 60	— 70	—175	+ 4.9	4	1	—	—
april	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Rogatec . . . . .	— 60	— 20	+ 30	— 50	+ 3.3	13	2	5	106
marc	— 60	— 20	+ 30	— 50	+ 3.3	13	2	5	106
april	+ 30	+ 30	+ 30	+ 90	+10.4	26	12	2	111
Ribnica na Pohorju . . . . .	— 10	— 20	— 60	— 90	—	7	1	27	50
marc	— 10	— 20	— 60	— 90	—	7	1	27	50
april	— 30	— 60	— 70	—160	—	22	20	3	126
Bučkovci—Ljutomer . . . . .	— 55	— 20	— 70	—145	+ 1.1	9	2	11	101
marc	— 55	— 20	— 70	—145	+ 1.1	9	2	11	101
april	—100	— 55	+ 5	—150	+ 8.7	21	12	1	126
Cezanjevci—Ljutomer . . . . .	—	—	—	—	+ 3.5	6	2	6	64
marc	—	—	—	—	+ 3.5	6	2	6	64
april	—	—	—	—	+10.0	19	15	1	57
Pristava—Ljutomer . . . . .	— 80	— 50	— 35	—165	—	8	1	15	87
marc	— 80	— 50	— 35	—165	—	8	1	15	87
april	— 75	— 25	+125	+ 25	—	22	13	1	148
Prosenjakovci—M. Sobota . . . . .	— 40	— 40	— 60	—140	+ 2.6	11	1	19	100
marc	— 40	— 40	— 60	—140	+ 2.6	11	1	19	100
april	— 70	+ 20	— 50	— 00	+ 9.1	20	12	—	130
Selnica ob Dravi . . . . .	— 50	— 40	— 40	—130	+ 0.6	9	2	9	105
marc	— 50	— 40	— 40	—130	+ 0.6	9	2	9	105
april	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lendava . . . . .	— 30	— 30	— 40	—100	—	11	9	13	74
marc	— 30	— 30	— 40	—100	—	11	9	13	74
april	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Logatec . . . . .	— 55	— 50	— 70	—175	+ 0.9	7	—	—	—
marc	— 55	— 50	— 70	—175	+ 0.9	7	—	—	—
april	— 30	— 40	— 40	—110	+ 4.8	6	18	6	38
Dragatuš—Črnomelj . . . . .	—120	— 40	— 85	—245	—	6	6	10	—
marc	—120	— 40	— 85	—245	—	6	6	10	—
april	—105	—125	— 85	—315	—	9	10	1	—
Pučča—Bistra . . . . .	— 60	— 40	— 60	—160	+ 2.5	9	5	8	89
marc	— 60	— 40	— 60	—160	+ 2.5	9	5	8	89
april	— 80	— 80	— 90	—250	+10.3	25	10	1	145
Bilje—Renče . . . . .	— 50	— 40	— 20	—110	+ 6.9	18	3	—	139
marc	— 50	— 40	— 20	—110	+ 6.9	18	3	—	139
april	— 30	— 45	+ 25	— 50	+11.2	27	7	—	97
Ljubljana . . . . .	—	—	—	—	+ 2.8	—	9	6	100
marc	—	—	—	—	+ 2.8	—	9	6	100
april	—	—	—	—	+ 8.3	—	18	—	104
<b>Povprečki . . . . .</b>	—	—	—	—138.9	+ 2.4	9.2	3.8	14.5	89.0
marc	—	—	—	—138.9	+ 2.4	9.2	3.8	14.5	89.0
april	—	—	—	—158.8	+ 8.5	19.5	13.2	2.8	101.8

**Mrežnica nad luknjo v bradi pri AZ-panjih** je bila umestna, dokler smo čebele prevažali pri zaprti verandi in ob odprtem žrelu. Kmalu smo pa spoznali, da je mnogo bolje in da se manj čebel zaduši, če žrela zapremo tako, da čebele ne morejo v verando. V ta namen so panji opremljeni s praktično zagozdo, ki se ob priviti bradi sama od sebe ne more iztakniti. S to uvedbo pa je postala mrežica na zasilnem dušniku — okroglo luknjo — odveč. Celo veliko zlo lahko povzroči! Že večkrat se je pripetilo, da je kak zlobnež čez noč privil brade, da čebele niso mogle izletavati in so se zadušile. Tudi otroci kaj radi brade privijajo. Če ni mrežice čez luknjo, bodo čebele kljub priviti bradi našle zasilni izhod skozi luknjo in se vračale v panj, dokler jim čebelar ne odvijje brade. Mojster Grom, poskrbi, da se ta nedostatek pri panjih odpravi!

**Razne novosti so uvedli pri AZ-panjih** v zadnjih letih, ki pa se niso obnesle. Pravzaprav ne gre za novosti, marveč za stare reči, ki smo jih že davno zavrgli, pa so zopet kot novost prišle na dan.

Že pred več kakor 25 leti, ko še nismo imeli premičnih palic (gred) v panjih, smo opremili rešetke s palicami, namesto da so bile pritrjene v steni panja. Ščasoma so pa čebele prostor okoli palic tako z zadelavino in voskom zakacale, da rešetke potem ni bilo več mogoče do dobrega osnažiti.

Rad bi poznal tistega čebelarja, ki pri točenju medu uporablja begalnico. Že davno smo spoznali, da je brez pomena in da se zanjo nihče ne zmeni, pa je delavnica na Vrhniki noče in noče opustiti. Prav je, da smo nekoliko konservativni, glede begalnice pa zavzemamo prav nazadnjaško stališče.

Deščice, s katerimi so opremljeni sedanjí AZ-panji, da z njimi pred zimo prekrijemo rešetko, so nepraktične. Kdor ima jeseni močne družine, mora dolgo čakati preden se čebele potegnejo iznad

rešetke na satje, da potem odprtine lahko zapre. Deščice pa čebele spomladi z zadelavino po robih tako zalepijo, da jih je včasih prav težko odstraniti. Prej smo imeli deščice, ki so bile malo manj široke, kakor je razdalja med nosilci za satje, dolge 3 cm manj, kakor je širok obod z rešetko, debele pa natanko toliko kolikor nosilci. Te deščice smo enostavno poveznili nad rešetko, čeprav se čebele še niso potegnile iz odprtine na satje. Prekrivanje je šlo gladko od rok, ravno tako odkrivanje. Pa prosim, za stran mene lahko ostane vse pri starem. Zakaj naj bi bila reč enostavna, če smo pa s komplicirano tudi zadovoljni. Ne vem, kdo je sedaj pri Medeksu strokovnjak za novosti in pooblaščen za njihovo uvedbo. Čebelarji gotovo ne, sicer bi ne mogel priti v promet novi pitalnik iz lesonita, kakršnega sem nedavno videl v bivši Čebelarni. Čestitam tistemu, ki si ga je zamislil. Prav zares, na vso moč nepraktičen je...  
A. B.

**Kakovost voska**, ki ga prinašajo čebelarji v zameno za satnice, se je po vojni zelo poslabšala. Temu primerne so potem tudi satnice, ki jih dobivajo čebelarji. Svoje čase zelenorumenih satnic sploh nismo poznali, vedno so bile lepo rumene. Sedaj jih resnično lepe barve le redkokdaj dobiš.

Pred leti, še pred vojno, smo skoraj vsako leto priredili tečaj za kuho voska, ki se ga je udeležilo toliko čebelarjev, da smo ga včasih morali ponoviti. ZČD oziroma tedanje ČDS je tudi podpirala čebelarske podružnice, da so si lahko omislile vso potrebno opremo za skupno kuho voska. Posledice so se kmalu pokazale: kakovost voska se je naglo dvigala.

Največ voska pokvarijo čebelarji s kuhanjem v pocinkani ali nepološčeni železni posodi, kakršna je n. pr. svinjski kotel. Od pocinkane posode (n. pr. od brzoparilnika) dobi vosek grdo zeleno barvo, prav tako, če smo ga kuhali v



primerni posodi, pa vlili v pocinkan model. Vosek, kuhan v železni nepološčeni ali nepocinjeni posodi, porjavi.

Nekateri čebelarji spravljajo kepe satja v vodi, da bi se jih molj ne lotil. Ker vode ne menjavajo, se satje usmradi. Njegov duh je strašen; nobene potne noge ne morejo tako smrdeti. Drži se voska tako, da ga ni mogoče spraviti iz njega niti s ponovnim topljenjem niti s kakimi kemikalijami. Isti duh imajo potem tudi satnice.

Zapomnimo si: vosek smemo kuhati samo v pološčenih (emajliranih) posodah in pocinjenih kotlih, ne pa v pocinkanih ali navadnih železnih!

**Nikar ne prikrivajte čebeljih bolezn!** Kako malo je pravega čebelarskega čuta in obzirnosti do čebelarjev v domačem kraju, nam najzorneje kažete sledeča primera.

Nekje na Gorenjskem je pri nekem čebelarju izbruhnila nevarna čebelja bolezen. Poslal je čebele v Zagreb v preiskavo, kjer so ugotovili, da gre za nevarno kužno bolezen. Dolžnost čebelarja bi bila, da bi o tem takoj obvestil ZČD in veterinarski bakteriološki zavod. Toda čebelar tega ni storil, marveč je bolezen zamolčal in so jo pozneje našle tudi čebele sosednjih čebelarjev.

Pri nekem drugem čebelarju v ljubljanski kotlini je omenjeni ljubljanski zavod ugotovil isto bolezen. Čebelar sam je bil toliko vesten, da je poslal sumljive čebele v preiskavo. Seveda je veterinarski bakteriološki zavod dal te čebele in druge v ondotnem okolišu pod zaporo. To se pravi, da jih nihče ne sme prepeljati z mesta. In kakšno stališče so zavzeli sosednji čebelarji do čebelarja, ki je poslal čebele v preiskavo? Vsi divji so nanj, češ da bi bil moral glede na druge čebelarje o boleznih molčati, ker sedaj zaradi zapore ne morejo s čebelami na tuje paše.

Oba primera nam jasno kažete, kako nazadnjaško je mišljenje nekaterih čebelarjev in koliko sebičnosti je še pod našo kožo. Naj še drugim vrag vse vzame, če je meni vse vzela.

Čebelarji, zavarujte svoje čebele pri DOZ-u! V primeru boleznij vam bo škoda

povrnjena. Dandanes ni noben čebeljak varen pred okuženjem. Vzemite ta opomin prav resno! Če pa nezavarovane čebele staknejo kužno bolezen, naj čebelar ne javka zaradi škode, ki jo bo imel. Pa naj bi bil čebele zavaroval!

**Slamnati obod namesto vreče pri kuhi voska** se izvrstno obnese. Platno za vreče je sedaj neznansko drago. Pa naj bo še tako dočno, prej ali slej začnejo vreče pokati. Če pa uporabljamo slamo (škopo) namesto vreč, odpadejo vse težave, ki jih povzročajo pri kuhi vreče.

Pri skupni kuhi uporabljajo čebelar-ske družine ali društva tako imenovano Virientovo stiskalnico, kakršne je naša Čebelarna svoje čase imela na zalogi. Namesto vreče obložimo notranjost koša s slamo (pšenično škopo) tako, da je obloga za prst debela. Spodnji del slamatih bilk podvijemo tako, da v obliki zvezde z vseh strani pokriva dno stiskalnice. Ob notranjem spodnjem robu koša položimo za dober palec debel zvitek iz slame. Nato nalijemo v stiskalnico običajno količino voščene brozge, zavijamo »klasje« slame navznoter in pazimo, da je vsa površina brozge dobro s slamo prekrita. Če je treba, je zvrha še dodamo, nato pa naveznemo na stiskalnico klobuk in stiskamo kakor po navadi.

Slamnato oblogo lahko uporabljamo večkrat, seveda le v tem primeru, če jo pri odpiranju koša po končanem vsakokratnem prenašanju ne poškodujemo in razvlečemo.

Mislím pa, da bi bilo prav umestno, če bi ZČD priredila kak tečaj o pravilni kuhi voska.

**Satniki iz lipovega lesa** ne postanejo tako naglo črvivi kakor smrekovi. Ti so po navadi že vsi preluknjani, ko prvičkrat iz njih izrežemo staro satje. Ne vem, ali uporabljajo za satnike slabši les, ali pa ni dovolj dobro presušen. Pred 40 leti sem dobil iz Nemčije Gerstungove panje. Izdelani so bili iz boro-vega lesa. Nekaj satnikov imam še sedaj in so v vsakem pogledu brezhibni. Moj čebelarski tovariš pa ima panje, ki jih je podedoval po svojem očetu. Stari so

najmanj 50 let. Satniki so lipovi in še vedno vseskozi zdravi.

Nekoč je vrhniška delavnica že izdelovala lipove satnike. Sedaj pa jih ni več dobiti. Zakaj naj ne bi bilo na zalogi tisto blago, ki ga kupec želi. Stvar Čebelarne bi bila, da preskrbi čebelarjem tako blago.

A. B.

**Trotovina.** Če ne damo čebelam prostora, da bi v rojilnem razpoloženju delale trotovino, jo bodo naredile tam, kjer nam morda ne bo prav; pokvarile bodo čebelje satje ali dodane satnice. To preprečimo najlažje z gradilno letvico v okenskem okviru, če so panji temu primerno izdelani. Če pa panji te letvice nimajo ali če družine niso toliko močne, da bi bilo zadaj vse črno čebel, razdelimo prazen satnik z letvico na dva enaka dela, bodisi pokončno ali podolžno. V sprednji ali zgornji del vdramo satnico, v praznem delu pa na letvico prilepimo ozek trak satnice, da imajo čebele osnovo. Ta satnik dodamo najbolje na drugo mesto v plodišču — prvi sat je navadno poln obnožine. Čebele bodo začele kaj kmalu graditi na gradilni letvici oziroma v gradilnem satniku, matica bo v novo satje odložila jajčeca in družina bo zadovoljna. Če satnic nimaš, lahko iz kateregakoli sata izrežeš podolžno ali pokončno polovico celic in ga dodaš družini, kakor je bilo prej rečeno.

Tak gradilni satnik je nekak barometer, ki ti pokaže, kakšno razpoloženje je v družini. Barometer stoji visoko, če grade čebele samo čebelje satje, tedaj družina ne namerava rojiti. Čebelje celice, pomešane s trotovino, ti povedo, da je družina opustila misel na rojenje, sama trotovina pa, da še ne misli na rojenje. Šele trotovina z matičnimi lončki kaže nastop rojilnega razpoloženja. Barometer pa stoji nizko, če družina ne gradi več: rojila bo kaj kmalu, če že ni. Izkušen čebelar bo vedel, kaj mu je storiti, če hoče rojilno razpoloženje preprečiti.

Kakšno korist imaš še od tega postopka? Pridelaš precej prvovrstnega voska, če sproti izrezuješ izdelano in zalazeno trotovino, približno vsak peti ali šesti dan, dokler ne začno čebele izdelo-

vati samih čebeljih celic. Pri izrazito dobrih družinah ne izrezuj trotovine, temveč jo pusti, da se izleže čimveč trotov! V mladem satju bodo to fantje od fare in matice jih bodo vesele.

S. R.

**O medenju maline.** Prof. dr. Rut Beutler z univerze v Monakovem je pred leti natančno preiskala cvetove več rastlin ter dognala, koliko nektarja izločajo v določenem času in koliko je sladkorja v izločenem nektarju. Prvo mesto je takrat zavzela malina. Koncentracija sladkorja sicer pri njej ni tako velika kakor pri glavaču, vredniku in drugih rastlinah, ki dobro medijo. Ker pa izloči malinov cvet v 24 urah 7,6 mg nektarja — mnogo več kot cvetovi drugih rastlin — zavzema še vedno prvo mesto. Ugotovili pa so, da ne medijo vse vrste enako dobro. Malina je tudi sicer zelo koristna rastlina, ker nam daje dragocen malinov sok. Zato bi bilo dobro, če bi jo pri nas še bolj gojili, posebno čebelarji.

S. R.

**Zgodnja košnja — dvorezen nož.** Danes priporočajo agronomi zgodnjo košnjo, češ da pridobimo z njo krmo, ki ima mnogo beljakovin. Res je to, vendar ima vsaka stvar poleg sončne tudi senčno stran. Količina zgodaj pokošene trave je prvič mnogo manjša, drugič pa propadejo pri tem nekatere travniške sestavine, ker pokošene rastline ne morejo odevesti in dati semena. Izginejo pačasoma tudi razne travniške cvetlice, ki so kot zdravilne važne i za človeka i za živino. Brez cvetja tudi ni prevažne Reukaufove cvetne glivice (*anthomyces Reukaufi*), ki jo čebele raznašajo od cveta do cveta, jo tako razmnožujejo in prinašajo s cvetnim prahom tudi v panje. Ta glivica v prebavilih prežvekovalcev spreminja dušične spojine, v katerih ni beljakovin, sintetično v užitne beljakovine. Če v krmi ni te važne glivice, je mnogo manj izkoriščena in mlečnost pri kravah pada. Kmetovalec mora poleg tega svoje travnike večkrat posejati s travno mešanico, sicer bo imel manjvredno travo.

Omenjena glivica deluje tako kot antibiotik in preprečuje, da se v prebavilih

ne morejo razviti škodljivi mikrobi. Trdijo, da tudi v čebeljih prebavilih zavira razvoj parazita noseme apis. (Glej zanimivi članek prof. Rometa v Slovenskem čebelarju 1949, str. 3.)

Tako vidimo, da je zgodnja košnja za kmeta dvorezen nož; morda mu celo več škoduje kakor koristi. Tudi pri nas bi morali to raziskati, kar bi bila važna naloga za kmetijski znanstveni zavod!

S. R.

»Pomen čebel za sadjarstvo se ne da oceniti,« trdi Harry Byrd, ki je zasadil nekoliko stotisočev dreves in je največji sadjerejec v Severni Ameriki. Ker je bil nekaj časa član finančnega odseka ameriškega senata in torej zna računati, smemo njegovi trditvi verjeti. Upravičeno je torej ministrstvo za kmetijstvo Združenih držav Amerike izdalo parolo: »Čebelarstvo je ključ do blaginje dežele.« Sadjarji, ki hkrati s škodljivci zastrupljajo čebele, kopljejo samim sebi grob.

S. R.

Čebele pri nabiranju obnožine tudi pogrešijo. Neverjetno, a vendar resnično je, da čebele pri svoji vnemi, da bi nabrale čimveč obnožine, delajo tudi napake. Saj prinašajo v panj snovi, ki nimajo prav nobenega pomena za njihovo prehrano. Tako so ugotovili v celicah trose neke sneti (ustilago violacea), ki jo najdemo na lučci, nadalje moko, žaganje, skedenjski, opečni in kameni prah, celo papriko in še marsikaj drugega.

Februarskega dne, ko je toplomer kazal 14°, je neki nürberški čebelar slučajno naletel na podoben nenavaden pojav. V kletnem prostoru v bližini čebelnjaka je pleskar s smirkovim papirjem odstranil z oken ostanke stare lakaste barve. Ko je nehal z delom, je odpadke pometel na smetišnico. Drugo jutro ob 10. uri je čebelar opazil 14 čebel, ki so pridno trpale v koške te sive odpadke. Hitro jih je označil s šelakom, da bi jih potem opazoval pri žrelu. Nastavil je takoj dve pasti za pelod — imel je dve družini — in kmalu našel v njih šest parov »pelodovih« kepic. Hoteč družini obvarovati pred morebitno škodo, je odpadke odstranil in nastavil na smetišnico

pelodni nadomestek, toda čebele ga niso vzele. Sele ko je dodal med jih je privabil.

Nalovljeni suhi in lahko razpadajoči »pelod« je dal čebelar preiskati. V njem je bilo okoli 60 odstotkov ostankov lakaste barve in okoli 30 odstotkov lesnega prahu. Preostalo je bila razna nesnaga, ki se je primešala pri pometanju. Vmes so bili črni svetli delci — premogov prah.

Vrednost takih napak je v tem, da nabiranje peloda ni vezano na obisk cvetlic. Sele tako je prinašanje pelodovih nadomestkov razumljivo.

Po »Deutsche Bienenwirtschaft« S. R.

**Mah za blazine.** Naberite mah na skalah že poleti, ga očedite zemlje in smeti ter dobro posušite! Z njim napolnite primerne blazine! V panjih, zadelanih s takimi blazinami, čebele prav dobro prezimijo in se spomladi hitro razvijejo. — Tudi škodljivo vlogo vsrka mah brez kakih neugodnih posledic.

FR

Utiranje žice v satnice z elektriko se tako dobro obnese, da ga čebelarjem z več panji kar najbolj priporočam. Delo je preprosto in lahko. Žice je mogoče z aparatom mnogo lepše utreti kakor s koleščkom. Aparat dobiš v Čebelarni.

Prav bi bilo, če bi kdo ves postopek v SČ popisal. Aparat je seveda uporabljiv povsod, kjer je elektrika napeljana.

A. B.

**Panji, ki se odpirajo na levo stran,** so v vsakem čebelnjaku potrebni. Običajno so vsi tako izdelani, da se odpirajo na desno. Taki so primerni za krajne panje na levici skladanice v čebelnjaku, na desni strani ob kraju pa morajo biti panji, ki se odpirajo na levo. To je še bolj potrebno v čebelnjakih, kjer se krajna vrsta panjev tišči stene.

A. B.

**Kadar napeljavaš žico v satnike,** jo dobro nategni, da bo pela kakor struna na bisernici. Pazi, da je preveč ne nategneš. Potem se pri prevozu panja rada utrga. Če je pa preohlapno napeta, jo je težje utreti v satnico.

A. B.

## POROČILO

o V. rednem občnem zboru  
Zveze čebelarških društev za Slovenijo

Občni zbor je bil 22. aprila t. l. v Obrtniškem domu v Ljubljani.

Ob pričetku občnega zбора je predsednik tovariš Stane Mihelič pozdravil zbrane delegate čebelarških društev Slovenije, še prav posebej pa zastopnika Zveze hrvaških čebelarjev tovariša Simiča, zastopnika GZZ tovariša Benedičiča in direktorja Medeksa tovariša Goslarja. Nato je prebral pozdravne brzojavke Zveze čebelarjev Jugoslavije in Zveze čebelarjev Makedonije.

V delovno predsedstvo so bili soglasno izvoljeni tovariši Benedičič, Slander in Mihelič.

Po sprejetju dnevnega reda in izvolitvi drugih organov občnega zбора sta bili poslani pozdravni pismi tovarišu Borisu Kraigherju, predsedniku Izvršnega sveta Ljudske skupščine LR Slovenije, in tovarišu Jožetu Ingoliču, predsedniku GZZ Slovenije.

**Predsednikovo poročilo** je podal tovariš Stane Mihelič:

Spoštovani gostje, dragi tovariši čebelarji! O nadrobnejšem delu v razdobju od IV. občnega zбора Zveze čebelarških društev za Slovenijo do tega občnega zбора vam bodo poročali tovariši, ki so to delo vodili. Priznati jim je treba, da so svoje delo opravljali vestno in požrtvovalno in da se jim ni zdelo škoda časa, ki so ga za to delo brez vsakršnih materialnih in drugih priznanj uporabili. Če vse njihovo delo in tudi delo celotnega odbora vendarle ni rodilo takih sadov, kakršne bi si kot čebelarji želeli in kot jih upravičeno pričakuje tudi naša socialistična skupnost od naše organizacije, so vzrok še marsikatero objektivne težave, ki jim kljub prizadevanju nismo bili kos. Meni pa kot poslovodnemu podpredsedniku, ki opravljam po sklepu seje širšega odbora ZČDS namesto sedanjega predsednika te posle približno dva mesca, dovolite, da prav na kratko razložim splošne smernice, ki jih je v tem poslovnem letu zasledoval

odbor, tako ožji upravni odbor kakor tudi širši odbor ZČDS.

Tisti, ki ste se udeležili lanskega občnega zбора ZČDS, se gotovo še spominjate, da je vsa razprava izzvenela v soglasni želji, da se delo za napredek našega čebelarstva po društvenih poživi, da poskrbimo za izdajo res dobre čebelarške knjige in da tako odbor ZČDS kakor tudi posamezna čebelarška društva najdejo konkretno pot za najtesnejše sodelovanje z zadržno čebelarško organizacijo, ki se je v zadnjem času začela oblikovati pri kmetijskih zadrugah.

Če s tega stališča pregledamo delo naših čebelarških društev in tudi njihove osrednje organizacije ZČDS, t. j. upravnega odbora ZČDS, moremo brez pridržkov ugotoviti:

a) da se je naša čebelarška organizacija na terenu v primerjavi s prejšnjimi leti še bolj utrdila, da so naša čebelarška društva postala veliko bolj samostojna, delavna in samoiniciativna, da so veliko storila za dvig čebelarške izobrazbe svojih članov. Žlasti je tu treba poudariti množično prizadevanje za zatiranje nalezljivih bolezní. Uspehi, ki jih je rodilo vse to delo, kažejo da je mogoče čebelarje zaktivizirati le s konkretnim in smotnim delom. Podrobnejša poročila tovarišev odbornikov bodo potrdila te moje splošne ugotovitve. Občni zbori društev, ki so bili povsod dobro obiskani, živahne diskusije o vseh perečih čebelarških vprašanih posameznih društev kakor tudi celote kažejo, da se čebelarji ne zapirajo sami vase in da gledajo z očmi ne le kot člani čebelarške skupnosti, ampak tudi kot zavedni državljani.

b) Delo za sodobno čebelarško knjigo je opravljeno, zadeva tiskarne je, kdaj bo izšla. Pri tem delu je sodelavce vodila misel in prepričanje, da moramo Slovenci dobiti tako čebelarško knjigo, ki nam ne bo statično kot dosedanje nudila le začetniškega znanja v čebelarstvu, marveč naš seznanila z vsem teoretičnim in praktičnim sodobnim čebelarškim znanjem, ki nam bo omogočilo, da bomo v čebelarstvu napravili korak naprej in dohiteli tako druge

narode. Zato bo s tako knjigo ZCDS dostojno proslavila 10. obletnico osvoboditve in tudi dokazala, da njeno delo le ni tako »zanič«, kakor bi ga nekateri radi prikazali.

e) Sodelovanje med našimi čebelar-skimi društvi in združnimi čebelar-skimi odseki je na terenu z redkimi izjemami postalo stvarnost, ki jo bo moral hočeš-nočeš prej ali slej priznati vsak, ki ima oči za to, da objektivno gleda. Te stvarnosti ne bodo mogla uničiti nobena nasprotovanja tistih, ki jim je več njihova lastna osebnost kakor pa delo za skupnost in delo v skupnosti. Vloga osebnosti v zgodovini nam je vsem znana: posameznik lahko sicer zavira napredna prizadevanja, toda zavreti jih ne more. Kolo zgodovine se vrti naprej in neusmiljeno stre pod seboj tistega, ki se mu upira. Treba je priznati, da do tega sodelovanja ni prišlo kar čez noč, da so bile in da so še tu in tam na delu sile, ki si tega ne žele. Toda dosedanje skušnje o sodelovanju, še več pa uspehi takega sodelovanja nam kažejo, da je to edina in pravilna pot in da vsi tisti, ki niso zanjo, ne bodo mogli dolgo vzdržati.

Preveč bi bilo, če bi hotel tu analizirati vse vzroke, ki ponekod še onemogočajo skupno delo. Prav gotovo pa bi taka analiza pokazala, da je sodba, kakršno je napisal glede tega novinar tov. Smolinsky v zadnjih dveh številkah Ljudske pravice preveč enostranska, da bi se mogli osloniti nanjo. Vzrok temu je prav gotovo ta, da je pisec poslušal le eno plat zvona in si tako ustvaril svojo črno-belo sodbo. Menim, da je že čas, da bi prenehali s takim apriorističnim gledanjem in črno-belimi kategoriziranjem stvari in ljudi, ki prav tako napredno gledajo in delajo, le da ne morejo sprejeti vsakega mnenja, ne da bi prej kritično pretehtali, ali je res napredno ali ne. Ves naš razvoj nam kaže, da je napredek mogoč le, če se mnenja krešejo; na koncu bo obveljalo pač tisto, ki poganja razvoj naprej. V nadržnosti se tu ne bom spuščal, preberite sami članek, pa boste videli, da je v njem mnogo stavkov, ki drug drugega pobijajo. Toda kljub temu je nekaj res: prav gotovo se tudi v čebelarških vrstah bije boj med novim in starim, samo vprašanje je, ali je res vse tisto, kar nekdo proglašaja za novo, res novo in staro res staro. V mislih imam tu seveda strokovna čebelarska

vprašanja, o katerih danes kaj radi govorijo tudi taki avtoritativno, ki so vso svojo čebelarsko modrost dobili kvečjemu iz Slovenskega čebelarja.

Naj omenim iz tistega pisanja samo še očiitek, da je v Ljubljani toliko in toliko čebelarjev nekmetov. Vprašam, ali je greh, če je kdo ribič, lovec, čebelar, če se ukvarja z rejo zajcev, kanarčkov itd.? Menim, da bi bilo danes, ko se sprašujemo, kako bi človeka povezali z naravo, ga spravili iz gostiln in odvadili pijančevanja, edino prav, da bi med delovnim ljudstvom propagirali razne take športe in zdrava udejstvovanja, saj bi s tem krepili zdravje ljudi, jih s spoznavanjem narave, njenega razvoja in zakonitosti odvrčali od zaostalega mišljenja in jim tako posredno gradili napreden pogled v svet. Mislim torej, da je napredno in vsekakor v skladu z našim družbenim razvojem, če tudi med nekmeti propagiramo čebelarstvo, zlasti med delavci in uradništvom, saj bodo tako naši delovni ljudje svoj prosti čas prebili v prijetnem delu v naravi, namesto da bi ga zabijali po zadužljivih prostorih. Prav bi bilo, da bi ravno novinarji imeli več smisla za tako propagando, ki bi bila v korist splošnosti in posamezniku. Mislim tudi, da je trditev, da ZCDS podpira čebelarske kapitaliste tako poceni, da res ne zasluži odgovora.

Nekoliko sem se ob članku tovariša Smolinskega oddaljil od tistega, kar sem hotel, namreč vsaj v skopih obrisih prikazati nekatere vzroke, ki še tu in tam zavirajo ustvarjalnejše skupno delo. Po mojem mnenju so naslednji:

1. Danes še nimamo jasnega enotnega koncepta čebelarske organizacije, ki bi lahko zajela vse slovenske čebelarje.

2. Trmasto, ne iz družbeno političnih vzrokov, hočejo tu in tam nekaterniki vsiliti drugim svojo voljo v čisto specifično čebelarskih vprašanjih.

3. Tudi so nekateri, ki iz svojega negativnega odnosa do naše družbene stvarnosti ne žele enotnosti, ker lahko tako nemoteno v kalnem ribarju.

Po vojni smo slovenski čebelarji likvidirali bivše Slovensko čebelarsko društvo in namesto njega ustanovili Čebelarsko združbo za Slovenijo. V njej se je v nekaj letih organiziralo nad osem tisoč članov. Zaradi delne reorganizacije združništva je tedanji predsednik GŽZ tovariš M. Krmelj, ki je bil tudi v odboru Čebelarske zadruga za Slovenijo, menil, da bi bilo bolje reorganizirati

Čebelarstvo za Slovenijo tako, da bi se njene podružnice priključile kot odseki h kmetijskim zadrugam. Po mestih, kjer je večje število čebelarjev — nekmetov, pa naj bi se ustanovile samostojne Čebelarske zadruge.

Predlog je tudi občni zbor sprejel in likvidiral Čebelarstvo za Slovenijo. Sestavili smo nadrobne načrte, kako naj se člani bivše Čebelarske zadruge priključijo h kmetijskim zadrugam na podeželju, v Ljubljani pa je bil celo ustanovni občni zbor Čebelarske zadruge za mesto Ljubljana.

Čebelarji smo čakali dve leti, kdaj se bo dejansko ta reorganizacija pričela. Ker ni bilo nič, smo se obrnili na tedanje kmetijsko ministrstvo s prošnjo, da naj nam pomaga, da pridemo čimprej do nove organizacije. Kmetijsko ministrstvo je našo prošnjo upoštevalo, a predlagali so nam, da naj ustanovimo na podeželju Čebelarska društva, v Ljubljani pa Zvezo čebelarskih društev za Slovenijo.

Taka čebelarska organizacija obstaja še danes in združuje okoli 6000 čebelarjev. Pred kratkim pa so se začeli ustanavljati čebelarski odseki pri kmetijskih zadrugah. Večina članov naše čebelarske organizacije je to pozdravila, zavedajoč se, da je čebelarstvo tudi važna kmetijska panoga. Da je to res, dokazuje velik odstotek naših članov, ki niso samo člani kmetijskih zadrug in čebelarskih odsekov, marveč prav tako med najaktivnejšimi sodelavci. Res pa je, da čebelarji, ki niso kmetje, večidel ne sodelujejo s kmetijskimi zadrugami, ker ne vedo, kako naj bi bili njihovi člani. In takih čebelarjev je v Sloveniji vsaj 50 %, če ne več. Organizacija, ki tudi te združuje, je potrebna vsaj toliko časa, dokler se zadeva drugače ne reši. Prav gotovo pa bi bilo napačno nekaj razbijati, dokler ni enotnega koncepta in rešitve. Mnenja pa sem, da to vprašanje ni nerešljivo in da ga je mogoče rešiti, treba je le dobre volje in malo več zavesti, da delamo za iste cilje, čeprav se v nadrobnostih izpeljave včasih še ne ujemamo. Treba je sestiti za mizo, kritično pregledati, kako stvari stoje, kaj bi bilo najbolje in najnapredneje, sprejeti to, pojasniti čebelarjem in prepričan sem, da bi bili redki, ki bi se s tako rešitvijo ne strinjali.

O nesporazumih, ki so čisto strokovnega značaja, samo to. Naj vsiljuje kdorkoli in od koderkoli ustno ali pi-

smeno po časopisih svoje mnenje o tem ali onem panju, takih ali drugačnih pašah, velikih in majhnih donosih itd., mu imam pravico oporekati, če sem se prepričal o nasprotnem, zlasti pa če tega svojega mnenja ne more podpreti. Toda to ne more biti vzrok, da se med seboj sovražimo. Vidite, in prav tako vsiljevanje absolutnih in za vse večne čase edino zveličavnih »znanstvenih« mnenj, trditev in prepričanij je tudi vzrok te ali one prenapetosti, ki zavira sodelovanje.

Na vseh teh in podobnih vprašanjih, ne pa na načelih, kot bi to radi nekateri prikazovali (med njimi tudi tovariš Smolinsky), se je do danes bolj ali manj krhalo sodelovanje med čebelarskim odsekom pri GZZ in ZCDS. Če kdo trdi, da ni prišlo do ožjega sodelovanja po krivdi ZCDS, se ali moti ali pa namenoma potvarja dejstva. Pregleda naj zapisnike naših sej ožjega in širšega odbora, pismene in ustne predloge, osebne razgovore, pa bo videl, da je bilo pri nas to vprašanje vedno na dnevnem redu.

A pustimo to! Če bo slednjič, upajmo, prevladala dobra volja tudi tam, kjer je danes skoraj ni, če ne bomo pojmovali sodelovanja tako, da mora ena stran kratko in malo kapitulirati, potem ne bo nobenih ovir za skupno delo.

Prepričan sem, da bo tudi današnji občni zbor kot prejšnji pokazal odločno voljo za tako sodelovanje.

»To pa je tisto,« dovolite mi, da citiram kar tovariša Smolinskega, »kar večina slovenskih čebelarjev in z njimi naša javnost tudi pričakuje od občnega zbora ZCDS. Zato sem prepričan, da bodo v novi odbor izvoljeni ljudje, ki bodo delali v tem smislu in preprečili, da bi dosedanji in morebitni bodoči neplodni spori imeli še kakršnekoli posledice za nadaljnji razvoj našega čebelarstva.«

## DELOVANJE UPRAVNEGA ODBORA ZČD

17. seja je bila 5. marca 1956. Poleg tekočih zadev je odbor na tej seji razpravljal še o popisu čebelarstva in obrazcih za ta popis, o ustanovitvi nekaterih novih čebelarskih društev, o pripravi poročil za občni zbor ZCDS, predavanjih pri posameznih čebelarskih društvih in zdravljenju čebel.

18. seja je bila 26. marca 1956. Odbor ZCDS je na tej seji sprejel soglasno sklep, da vodi predsedniške posle namesto odstopivšega predsednika tovariša Raiča do občnega zbora ZCDS tovariš Stane Mihelič, podpredsednik ZCDS; nadalje je potrdil pravilnik za poslovanje upravnega odbora ZCDS; odobril nakup čebelarškega filma; dodelil pomoč dosedanji računovodkinji; razpravljaj o odprodaji čebel in spornih zadevah v zvezi s Če-go-ji, kakor tudi o vprašanjih zavarovanja čebel.

Glede na dopis Državnega sekretariata za gospodarstvo, ki je odklonil potrditev osnutka pravilnika o čebelji paši (v odobritev ga je predložil Odbor za čebelarstvo pri GZZ), je odbor sklenil, da se bo dogovoril z Odborom za čebelarstvo pri GZZ za skupno izdelavo takega pravilnika.

Prav tako je bil na tej seji določen datum širše seje upravnega odbora, na kateri bomo obravnavali probleme, ki so v zvezi z občnim zborom ZCDS.

19. seja je bila 2. aprila 1956. Razen o poročilih odbornikov o delu odsekov in blagajniškem poročilu, o čemer bo več v poročilu na občnem zboru, odbor na tej seji ni razpravljaj o drugih vprašanjih.

20. seja je bila 9. aprila 1956. Na seji je odbor razpravljaj o predavanjih na podeželju, ureditvi nekaterih spornih vprašanj čegistov, zaostali naročnini, o administraciji v zvezi s Slovenskim čebelarjem in subskripcijo knjige »Sodobno čebelarstvo«, nadalje o čebelarškem kongresu na Dunaju in občnih zborih nekaterih čebelarških društev.

21. seja je bila 12. aprila 1956. Na dnevnem redu so bile zgolj manj važne tekoče zadeve.

3. redna seja širšega odbora ZCDS je bila 15. aprila 1956.

Dnevni red seje:

- a) poročilo upravnega odbora o delu od zadnje seje dalje;
- b) poročila odbornikov ožjega odbora;
- c) poročila odbornikov s terena;
- č) razprava o povezavi dela ZCDS in Odbora za čebelarstvo pri GZZ;
- d) razno.

Ker bodo poročila predsednika in ostalih odbornikov ZCDS zajela vse, kar so tovariši poročali na tej seji, njihovih

poročil ne bomo navajali, pač pa sklepe, ki so bili sprejeti:

1. Ker bi bili v zvezi z iztirjavanjem zaostale naročnine za prejšnja leta stroški precej veliki in delo zamudno, se bo znesek dolžnikov, to je 48.155 din, odpisal, apelira pa se na vse dolžnike kakor tudi na čebelarška društva, da vendarle te zaostanke poravnajo.

2. V zvezi z zavrnitvijo predloga osnutka uredbe o pasiščih, ki ga je predlagal Odbor za čebelarstvo pri GZZ Državnemu sekretariatu za gospodarstvo LRS je bilo sklenjeno, da naj ZCDS pri morebitni predložitvi novega osnutka sodeluje z Odborom za čebelarstvo pri GZZ. Načelno poudarjajo odborniki, da naj se predhodno o taki uredbi razpravlja pri Savezu pčelara Jugoslavije in da naj se z uredbo pri nas zaščiti le ajdova paša.

3. Glede opazovalnih in obveščevalnih postaj je treba zadevo urediti skupno z odborom za čebelarstvo pri GZZ. Dosedanje opazovalne postaje postanejo last čebelarških društev, ki pa se morajo zavezati, da bodo o vsem, kar se tiče opazovalne službe, delala sporazumno z upravnim odborom ZCDS.

4. Prizadevati si je treba, da bo Slovenski čebelar izhajal mesečno.

5. Odprodati je treba vse čebele, ki so jih čegisti vrnili, čimprej in tako, da pri tem ne bo imela ZCDS nobenih izgub.

6. Tovariš prof. Stane Mihelič vodi posle predsednika namesto odstopivšega tovariša S. Raiča do občnega zbora ZCDS.

7. Prizadevati si je treba, da pride med nami in Odborom za čebelarstvo pri GZZ do čim tesnejšega sodelovanja. Določili bomo skupen program dela za leto 1956 in skupne komisije, ki bodo vodile to delo. V bodočem odboru ZCDS naj bodo predvsem člani, ki bodo sposobni to željo po sodelovanju uresničiti. Prav je, da se v bodočem širšem in ožjem odboru rezervira nekaj mest za ljudi, ki bi jih sporazumno z ZCDS imenoval Odbor za čebelarstvo pri GZZ, nasprotno pa naj bi tudi Odssek za čebelarstvo pri GZZ kooptiral enako število naših članov v svoje odbore. Če bo Odbor za čebelarstvo pri GZZ sprejel predlog za skupno delo, bomo program tega dela objavili v Slovenskem čebelarju, Zunanji odborniki pa naj že sedaj tudi na terenu delajo v tem smislu.

## DOPISI

### ČEBELARSKO DRUŠTVO V MURSKI SOBOTI

je imelo svoj občni zbor 16. marca 1956. Udeležile se ga niso samo družine ČD Murska Sobota, ampak tudi vsa društva z obeh bregov Mure, torej čebelarji celotnega Pomurja. Mura jih ne deli več na Štajerce in Prekmurce, ampak jih združuje v Pomurce. Zbor je vodil predsednik tovariš Alojz Benko. Po opravljenih formalnostih so funkcionarji podali poročila. Predsednik je najprej navedel nekaj splošnih misli o naši gospodarski politiki, o družbenem samoupravljanju, o zaostalosti našega kmetijstva in o potrebi naprednega dela, ki bo povečalo proizvodnjo in na ta način prilagodilo cene kupni moči potrošnikov. Da se more to doseči, se je treba neprestano učiti v vseh panogah gospodarstva, tudi v čebelarstvu. Čebelarstvo ni izključno kmetijska panoga; z njim se ukvarjajo najrazličnejši stanovci. Čebele ne dajo samo medu in voska, ampak ogromno koristijo skupnosti z opraševanjem rastlin, a pri tem ne delajo nobene razlike, ker so pač čebele in ne ljudje. Ljudje smo drugačni! Delamo zapreke pri razmeščanju tujih čebeljih družin na pasiščih, ker mislimo predvsem nase, ker je preveč egoizma. Po drugi strani postavljamo neredko svoje čebele domačim čebelarjem pred čebelnjake, ker imamo pred očmi pač samo svoje koristi.

Organizirajmo se vsi do zadnjega v naših čebelarskih organizacijah, ker le v skupnosti je moč! Na terenu imamo družine, imamo KZ, vsi pa imamo isti cilj: odstraniti zaostalost. V socialistični družbi je naloga nas vseh, posebno pa čebelarjev članov ZK in ZČDS, da pritegnemo vse, ki so še izven organizacije, četudi ima kdo samo en koš čebel.

Čebelarstvo je lepo opravilo, ki povzdiguje človeško srce, prinaša mnogo duševnega užitka, navaja človeka, da opazuje naravo ter se zanima za njene pojave, ki jih drugače ne bi opazil.

Nekatere družine delajo dobro, druge slabo. Mnogim je glavno delo, preganjati čebelarje prevaževalce s pasišč tudi tam, kjer ni potrebno, češ da ajda zato ne medu, ker čebele še zrnje pojedjo. Posebno tiste, ki pridejo na pašo od drugod, imajo tako dolge rilčke, da

posrebljejo iz cvetja vse in za domače nič ne ostane. So ponekod čebelarji, ki mislijo, da gre vsaka deka medu, ki jo naberejo tuje čebele, na njihov račun in da je ta med tako rekoč ukraden njihovim čebelam. Zgodilo se je celo, da sta dva vaška čebelarja zaračunala 6000 din za med, ki so ga nabrale na pašo pripeljane čebele. Ker je bila lastnica čebel ženska, ki si ni znala pomagati, je čebelarjema izplačala 4000 din; seveda sta jih takoj zapila.

Dognano je, da domače čebele ne morejo povsod paše popolnoma izkoristiti. Zato je ČD sporazumno s čebelarskimi družinami izdajalo dovoljenja za dovoz čebel. Zanimivo je, da so domače čebele tam, kjer ni bilo tujih, lani nabrale prav toliko in nič več kakor tam, kjer so bile tudi tuje. Ali ni škoda nektarja, ki pri nazadnjaškem in sebičnem pojmovanju vsako leto propade?

Vzrok neuspeha je treba iskati drugje, ne v prevaževalcih. Čim več bo pri čebelarjih vsestranske čebelarske izobrazbe, tem manj bo preprirov, tem bolj se bo pokazala potreba po čebelarski organizaciji, ki bo znala razne spore urediti.

Čebelarji, ki so včlanjeni v čebelarskih organizacijah, so večinoma dobro podkovani v čebelarskem znanju, berejo Slovenskega čebelarja in čebelarske knjige, se udeležujejo sestankov, kjer se marsičesa nauče, svoje izkušnje pa posredujejo tudi drugim, posebno mlajšim tovarišem. So pa, žal, tudi taki, ki nimajo niti osnovnih pojmov o čebelarstvu. Ti se izogibajo organizaciji, so pravi mučitelji sebe in čebel in naravnost cokle v čebelarstvu. Treba jih je spraviti v organizacijo in jih poučiti.

Čebelarstvo morajo upoštevati tako OLO kakor občinski ljudski odbori, OZZ in KZ. Pri slednjih naj se ustanovijo čebelarski odbori, kjer se le da. Obsojanja vredno pa je vsako zaletavanje v tiste, ki danes delajo, ki drže pokonci vse naše čebelarje. Naše družine spadajo med najstarejše zadruge. Spremenile so samo svoje ime, vendar ne po svoji volji.

O čebelarstvu je treba mnogo govoriti na zadružnih sestankih. Čebele so vredne enake pozornosti kakor kmetova živina. Saj cvet ne more biti brez čebele in tudi čebele ne brez cveta. Kdor gleda drugače, ne misli prav, ne pozna zakonov narave, niti ne želi dobro našemu kmetijstvu.



Če imajo danes naše KZ v prvi vrsti nalogo, da pospešujejo kmetijstvo, mora biti pri njih deležno tudi čebelarstvo primerne podpore. Sodelujmo čebelarji z združnimi organizacijami! Čebelarski odbori pri OZZ naj bodo gonilna sila vse dejavnosti! Potem se ne bo treba pripraviti niti za pasišča niti za to, ali bomo nepremišljeno nekaj likvidirali, kar imamo in se je obneslo. Potem tudi ne bo strahu, kdo bo koga nadkrilil. Naša društva, ki imajo že mnogo dela za seboj in imajo svojo tradicijo, naj izvolijo izmed svojih članov odbore pri OZZ, ki bodo res delali in na to delo gledali s širokega splošno gospodarskega in političnega gledišča. Pri takem delu ne bi bile mogoče besede, zapisane v zapisniku čebelarskega odbora pri GZZ, ki jih je spregovoril tovariš Vobič iz Ptujja, češ da bodo vsakega, ki ni v njihovi organizaciji in dela za društva, imelj za protizdružen element.

Društvo v MS je imelo več sestankov, predavanj in tečajev za izvedenec. Velike težave je imelo z nabavljanjem krmilnega sladkorja, ker je Medeks zahteval denar naprej, čebelarji pa ga niso mogli hitro zbrati na obsežnem terenu. Tako so dobili sladkor prepozno, kar je povzročilo v čebeljakih mnogo škode.

Na razdelitev pasišč gledajo družine v Pomurju v splošnem že čisto drugače kakor poprej. Kjer pa prevladuje še egoizem, je treba ljudi z dobro besedo prevzgojiti.

Društvo se je borilo proti čebeljim boleznim, nosemi in kugi čebelje zalege, ki se še tu pa tam pojavlja. Čebele so bile dvakrat pregledane. Preglede je financiral OLO v Murski Soboti in dal 100.000 din podpore.

Ajda v Pomurju med vsako leto slabše, kar čebelarje spravlja v obup. Včasih se je ajdov med tako rekoč cedil iz panjev in čebelarji niso vedeli, kam z njim. Novi odbor društva, GZZ, Kmetijska zbornica in Semenarna v Ljubljani naj izposlušujejo boljše semensko ajdo, ker se je ta izrodila.

O nabavi sladkorja se je razvila dolga debata. Ker bi društva ali družine potrebovale za nakup mnogo denarja, ki ga pa nimajo, je neki član predlagal, naj se čebelarji okoriščajo s kreditom pri NB. Pogoji so, da ima vsak plačan davek, da je sposoben plačati in da ima dva poroka. Na podlagi tega dobi ček in si lahko omisli sladkor.

Tajnik OZZ je poudaril važnost čebelarstva za narodno gospodarstvo in priporočil tesnejšo povezavo s KZ in OZZ, ki imajo precejšnja denarna sredstva za pospeševanje kmetijstva in bi drage volje prevzele trgovske posle za društva (sladkor!). Vsaka KZ bi morala imeti kaknega člana čebelarske družine, ki bi zastopal koristi čebelarstva. Kmetijstvo mora pospeševati tudi čebelarsko panogo, ker ima od nje veliko korist. Sploh je nešteto oporišč, ki lahko v obojestransko zadovoljstvo povezujejo KZ in čebelarske organizacije.

Po obširni razpravi o raznih drugih čebelarskih zadevah je tovariš Belec pozdravil odbor v imenu ZCD. Rekel je, da spada čebelarsko društvo Murska Sobota med najboljša in najaktivnejša. Prikazal je zborovalcem razne težave, s katerimi se mora boriti Zveza, tako da ne more svojega poslanstva opravljati kakor bi rada. Obrazložil je razen tega vzroke, zakaj Slovenski čebelar ne more izhajati mesečno, in prosil čebelarje, naj razumejo vse težave ter list podprejo z naročnino. Končno je pozval to matično, vodilno društvo vsega Pomurja, da gre po začrtani poti neustraheno naprej v korist skupnosti in čebelarstva.

Zbor je poveril vodstvo društva zopet agilnemu tovarišu Benku. Končno je izvolil sedemčlanski odbor pri OZZ, v katerem je vsako društvo imenovalo po enega, Murska Sobota pa dva člana.

## O DELU ČEBELARSKEGA DRUŠTVA V LJUTOMERU

Ob razmeroma slabi udeležbi zaradi na novo zapadlega snega je naše društvo 19. februarja dopoldne v prostorih nižje gimnazije v Ljutomeru ob navzočnosti delegata ZCD tovariša Cvetka polagalo obračun svojega dela za minulo poslovno leto.

Iz poročil društvenih funkcionarjev posnemamo, da je društvo v minulemu letu opravilo naloge, zaradi katerih opravičuje svoj obstoj.

Poleg rednih mesečnih sestankov članstva, širšega odbora ali ožjega odbora, je bilo članstvo tesno med seboj povezano in je reševalo strokovna čebelarska vprašanja. Dve strokovni predavanji prof. Raiča o pomenu čebel pri opravljanju in tovariša Rojca o jesenskem delu pri čebelah in njih zazimljenju, sta nudili članstvu mnogo novega in po-

učnega. Člani so zanimivima predavanjema izredno sledili in se tudi po predavanju za posamezna vprašanja še vedno zanimali.

Društvo je v minulem letu skrbelo, da je imelo za svoje člane vse potrebščine, ki jih rabi napredni čebelar, skrbelo pa je tudi za redno zbiranje in vnovčenje proizvodov. Svoj inventar je povečalo z večjo tehtnico. Veterinarskemu znanstvenemu zavodu je poslalo 653 vzorcev čebel. Ta je ugotovil pri 169 vzorcih okužbo z nosečo apis. Za zdravljenje bolezni je članom razdelilo 676 tablet nosečaka, za 55 vzorcev čebel pri nečlanih pa 132 tablet. Ti pregledi čebel pri članih in nečlanih na področju društva so zahtevali veliko požrtvovalnost naših izvedencev.

Za dva društvena trotarja smo kupili mladi maticji od tov. Vovka, plemenitno postajo pa bomo v tem letu preselili na ugodnejše mesto.

Posebno težko poglavje minulega leta so bile čebelje paše, ki so razen akacije vse po vrsti odpovedale. Z ajde je bil donos tako porazen kot že zlepa ne. Stanje pa so še poslabšala neurejena pasišča, ki bi jih morala urediti nova uredba o prevažanju čebel v paše, da bi ne bilo nepotrebnih preprirov, zlasti med sosednjimi občinami in okraji.

V kolikor je bilo seme na razpolago, smo vzgajali medovite rastline na lastni njivi, računamo pa, da bo letos večji izbor semen. Društvo je razdelilo med člane, kmetovalce in socialistična gospodarstva 14.000 akacijevih sadik.

Poročilo je nadalje omenjalo, da se v dopisništvu v minulem letu nismo nič kaj izkazali, čeravno bi lahko naši člani marsikaj napisali za Slov. čebelarja.

Zelo pozitivno pa je to, da je bilo vseh 94 članov naročnikov na Slov. čebelarja, kar priča o njih zavednosti. Pač niso člani društva samo zaradi sladkorja in drugih materialnih dobrin, ampak zaradi lastnega izobraževanja v naprednem čebelarstvu, kar je glavni cilj čebelarke organizacije.

Društvo namerava osnovati poseben odsek za gojitev medovitih rastlin, ki se bo povezal s socialističnimi gospodarstvi. V načrtu so nadalje pregledi čebeljih družin, predavanja, povezava z OZZ, ki je bila že do sedaj zelo dobra, tečaj za izvedence čebeljih bolezni in sodelovanje pri izdelavi pašnega katastra za Pomurje.

Čebelarstvo prinaša našem članstvu zadnja leta skoraj same izdatke, koristi pa drugim panogam kot n. pr. sadjarstvu. Čebelarji so sklenili, da bodo ob vsaki priliki pisali in govorili o važnosti čebele za opravevanje rastlin, želeli pa je, da bi tudi drugi kaj več storili za čebelarstvo, sicer bo konec uspehov v našem gospodarstvu. Najvažnejša naloga naše semenske službe bodi uvoz dobre semenske ajde, in to ne iz sosednjih okrajev, temveč s Kavkaza, iz Besarabije ali Japonske.

Društvo je ob zaključku občnega zbora počastilo še z lepo diplomom zaslužnega čebelarja tov. Matijo Kukolo s Cvena, ki dela že nad 50 let kot društveni funkcionar, kot pomočnik in svetovalec mladim čebelarjem ter je še danes agilen član društva in njegovega upravnega odbora. Janko Belc

## IZ DOBOVE

V nedeljo 10. junija t.l. je predaval prof. Vlado Rojec v Dobovi. Isto predavanje je imel omenjeni tovariš predpoldne v Brestanici. Predvajati je namestoval film o življenju čebel, a je že v Brestanici aparat odpovedal. Nastala ploha je zadržala mnogo čebelarjev, vendar se nas je zbralo okrog 20. Izredno zanimivo predavanje je vsem ugažalo, tako da filma kar nič nismo pogrešali. Hvaležni smo se poslovili od predavatelja. Pri tej priliki nam je obljubil, da nas zopet v kratkem obišče, toda tokrat s filmom in kamero, ki bo delovala.

Se si želimo takih predavanj, kajti z njimi se ne samo strokovno izpopolnjujemo, temveč tudi utrjujemo v zvestobi do naše skupne organizacije. C. K.

## ZAHVALA

Na naš pozdrav, ki smo ga poslali z občnega zbora predsedniku Izvršnega sveta ljudske skupščine LR Slovenije, tovarišu Borisu Kraigherju, smo prejeli naslednjo zahvalo:

Zveza čebelarških društev Slovenije  
Ljubljana

Predsednik Izvršnega sveta tov. Boris Kraigher je sprejel Vaše pozdravno pismo s V. zasedanja zbora Zveze čebelarških društev Slovenije in se zanj iskreno zahvaljuje.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!  
Ljubljana, Šef kabineta:  
dne 4. V. 1956. Turk Franjo

## XVI. MEDNARODNI ČEBELARSKI KONGRES

Od 10. do 18. avgusta t. l. bo na Dunaju XVI. mednarodni čebelarški kongres in mednarodna čebelarška razstava pod pokroviteljstvom zveznega kanclerja dr. ing. Juliusa Raaba. Na tem kongresu bo sodeloval tudi Savez pčelara Jugoslavije s svojimi republiškimi organizacijami in čebelarji, ki so vanje včlanjeni.

Na ustanovnem očbnem zboru Saveza pčelara Jugoslavije smo določili, da je ena izmed njegovih najvažnejših nalog vzpostavitev zvez s organizacijami, ki se ukvarjajo s pospeševanjem čebelarstva v prijateljskih državah. Do tega je demola prišlo že na XV. mednarodnem čebelarškem kongresu v Kopenhagnu, ki se ga je udeležila tudi večja delegacija iz naše države, še bolj pa se bodo te zveze utrdile na letošnjem dunajskem kongresu. Iz pozivov, ki jih je prejel naš Savez od kongresnega pripravljalnega odbora in iz večjega števila sprejetih referatov, ki smo jih predlagali, je razvidno, da posvečajo v Avstriji naši državi in našemu čebelarstvu prav posebno pozornost.

Ko smo pred nedavnim na Dunaju razpravljali o pripravah za ta kongres, smo dobili tudi vpogled v celotni kongresni program. V predkongresnih dneh, to je 10. in 11. avgusta, bo več čebelarških znanstvenikov, med njimi O. Mackensen, G. Götze, J. Okada, A. Maurizio itd. imelo v Schönbrunnu 24 predavanj, ki niso namenjena ostalim udeležencem kongresa. Od naših delegatov bo razstava predaval dr. Branko Vlatković o morfoloških raziskovanjih čebel Pešterske visoke planote.

12. avgusta bo v veliki pritlični dvorani Nove dunajske zbornice otvoritev mednarodne čebelarške razstave, ki jo bodo priredile predvsem čebelarške organizacije in čebelarška industrija iz Avstrije. V isti dvorani bo razstava čebelarškega tiska in fotografij. Na levi strani od večje dvorane bo razstava znanstvenih predmetov in rezultatov raziskavanj, na desni strani v posebni sobi pa bodo prikazale čebelarške zanimivosti druge države, med njimi tudi Jugoslavija. Na vseh razstavah bo mogoče videti mnogo redkih stvari iz čebelarške zgodovine, panje starejših in novejših sistemov, čebelarško orodje, razne iznajdbe itd., kratkomalo vse, kar je važno za čebelarstvo.

Od 12. do 18. avgusta bodo v vseučiliškem poslopju in v novi dunajski zbornici splošna čebelarška predavanja. Vseh predavanj bo okoli 110, imeli pa jih bodo čebelarški strokovnjaki iz 32 držav. O avstrijskem čebelarstvu bo govoril J. Scharl, o čebelarstvu na polotoku Halkidika N. Topalidis (Grčija), o čebelarstvu bližnjega vzhoda R. Blum (Izrael), o indijskem čebelarstvu pa A. J. Ghatge. Čebelarje praktike bodo posebno zanimala predavanja Komerčni program čebelarstva (A. Grout, ZDA), Mednarodna trgovina s čebelami (E. Crane, Anglija), Zapreke v trgovanju z medom med zapadno hemisfero in Evropo (R. B. Wilson, ZDA). Prav tako zanimiva bodo predavanja Nova gledišča o svetlobni orientaciji čebel (F. J. Verheijen, Nizozemska), Prevažanje, oskrba in ventilacija med prevažanjem pri kitajskih čebelah (Fan Tsung-Deh, Kitajska), Gospodarska vrednost čebeljih pasem po izkustvih v Buckfastu (A. Kehrle, Anglija), Umetno osemenjevanje matic (O. Mackensen, ZDA), Odvisnost proizvodnje medu od prostora (L. Bornus, Poljska), Izkoriščanje medne baze (A. Demianowicz, Poljska), Velikost medne golše pri raznih čebelah (C. R. Kellog, Meksika), Nebesni kompas kot osnova medsebojnega sporazumevanja v čebelji družini (K. v. Frisch, Nemčija), Spomladanski razvoj čebelje družine (E. Wohlgenuth, Nemčija), Raziskavanja o hranilni vrednosti raznih vrst cvetnega prahu in o nadomestilih za cvetni prah (O. Wahl, Nemčija), Kako je mogoče prihraniti 66 % voska pri gradnji satja (J. Eberle, Čehoslovaška), Možnost vzgoje stalno cvetoče akacije brez trnja (St. Hagara, Čehoslovaška) itd.

To je samo majhen del vseh predavanj, toda že iz navedenih naslovov je razvidno, kako na široko so posegli predavatelji s svojimi temami. Posebej je treba poudariti, da je na sporedu tudi 6 predavanj, ki jih je predlagal Savez pčelara Jugoslavije, in sicer: dr. Vasilija Filipović-Moskovljevič: O funkciji in reaktiviranju goltnih žlez pri čebelah, dr. Sima Grozdanić: Nova prehodna oblika med samotarsko in zadružno živečimi čebelami, dr. Ivo Tomašec: Raziskavanja o delovanju antibiotikov na čebele, Vlado Rojce: Prevoznikiški problemi, dr. Leo Kocjan: Pomen mednarodne borbe proti pršičavosti, dr. Stjepan Matuka: Nekaj opazovanj pri hudem obolenju čebel za amebozo.

Da nam je kongresni pripravljalni odbor odobril toliko predavanj, se moramo zahvaliti pomembnosti dela naših predavateljev na področju čebelarstva in pozornosti, s katero spremljajo avstrijske čebelarke organizacije in njeni voditelji naša prizadevanja za dvig čebelarstva. Med njimi je treba na prvem mestu omeniti našega prijatelja Ernesta Fibigerja, nadalje ing. E. Plancka, ing. R. Jordana, dr. F. Ruttnerja, dr. Th. Jachimovicza in F. Brücknerja.

Razen tega, da se bo lahko vsak čebelar udeležil predavanja, ki ga bo zanimalo, in si ogledal razstavo, bomo obiskali tudi šolo, v kateri je pred več kot 200 leti postavil temelje naprednemu čebelarstvu kot prvi čebelarski učitelj v Avstriji naš Anton Janša. Njegovemu velikemu delu bodo izkazali v teh dneh svoje spoštovanje predstavniki vsega čebelarskega sveta. Nadalje bomo obiskali zavod za čebelarstvo in čebelarsko šolo v Grincigu, na kateri dela že mnogo let prof. ing. R. Jordan, prav tako pa tudi Biološko postajo s posebnim oddelkom za čebelarstvo v mestu Lunzu am See, na kateri se znanstveno udejstvuje dr. F. Ruttner. Slednjič bomo videli v Mistelbachu Sklenarjevo plemenilno postajo, ki jo vodi po smrti očeta njegova hčerka.

Tako približno bomo sodelovali pri reševanju čebelarskih problemov na najvišjem mednarodnem forumu, izmenjali svoje izkušnje in misli, se seznanili z napredkom čebelarske vede in tehnike ter mnogo pripomogli k utrditvi mednarodnih čebelarskih odnosov.

Rade Zivanović

## NAŠA STROKOVNA KNJIGA

Sodobno čebelarstvo — Teoretični del bo dotiskana proti koncu mesca avgusta. Knjigoveznica nam je obljubila, da bo zvezana in pripravljena za razpečevanje najkasneje do 15. septembra. Pozivamo vse prednaročnike, da do tedaj poravnajo zaostale obroke, kajti razposlali jo bomo samo tistim, ki jo bodo popolnoma plačali.

Ker je knjiga presegla prvotno določeni obseg in bo izšla namesto na 400 na 456 straneh, bomo primorani njeno ceno za kakih 100 din zvišati. Naročniki se najbrž zaradi tega ne bodo hudovali, ker bo delo ravno zategadelj tem bolj popolno. Naročniki iz Ljubljane in okolice bodo lahko dvignili knjige sami na

tajništvo Zveze, za vnanje pa bi bilo umestno, da jih dvigne za več članov skupaj kak čebelar, ki bi se slučajno mudil po opravkih v Ljubljani. S tem bi si prihranili stroške za poštino. Prosimo, da nam svoje želje glede tega, kako naj vam knjige dostavimo, pravočasno sporočite.

## SLOVENSKI ČEBELAR

je v zaostanku zaradi tiskanja naše čebelarske knjige in preurejanja tiskarskih strojev na normalno stavno višino. Zamudo bomo skušali popraviti. Naslednja dvojna številka najbrž še ne bo izšla pravočasno, ostale pa prav gotovo.

## ČEBELE

s panji ali brez panjev prodam. Naslov in informacije pri Zvezi čebelarskih društev v Ljubljani, Miklošičeva 28.

## KUPIM

10—15 AŽ-panjev z dobrimi čebeljami družinami. Ceno sporočite na naslov Krpan, Zagreb, Vrhovec 67.

## PRODAM

čebelnjak, 8 Znideršičevih panjev in razno čebelarsko orodje. Tilka Prašnikar, Gradec pri Litiji.

## PREKLIC

Podpisani Geč Ivan, posestnik v Gorišnici, sem na občnem zboru Zveze čebelarskih društev Slovenije v Ljubljani dne 24. IV. 1955 izjavil, da me je tajnik OZZ v Ptujju napadel, ker sem branil interese čebelarskega društva in da je tajnik OZZ v Ptujju hodil od čebelarja do čebelarja ter jim dajal v podpis izjave, ki so se glasile: »Podpisani izjavljam, da bom član odseka za čebelarstvo pri OZZ in da kot čebelar ne bom sodeloval pri nobenem drugem društvu«. Ta moja izjava je bila tudi objavljena v Slovenskem čebelarju št. 11-12 1955 na strani 281. Izjavljam, da gornje trditve ne ustrezajo dejanskemu stanju in da nimam nikakega povoda očitati tovarišu Ivanu Vobiču, takratnemu tajniku, sedaj podpredsedniku OZZ v Ptujju, da bi me napadel, ker sem branil interese čebelarskega društva, in da bi dajal čebelarjem v podpis kakršnekoli izjave.